УзССР Давлат китоб палатаси
110196

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1996 йил 10 январь. Чоршанба. № 2 (14300) ترکستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

Сўнгги хабар

ДОРИ-ДАРМОН КЕЛДИ

«Соғлом авлод учун» жамғармаси Хоразм вилоят бўлимига Хитой Халқ Республикасидан турли дори-дармон келди. Улар вилоятнинг Тупроққальа ва Қизилжар массивлари аҳолисига жўнатилди.

ФОЙДА ҲИСОБИГА

Элликқальа туманидаги «Нур» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш яхши йўлга қўйилган. Бу ерда улар учун ҳаммом, дам олиш хоналари, ишга бориб келишлари учун автомашина ажратилди. Иш жойининг ўзида тушлик ташкил этилди. Барча сарф-харажат олинаётган фойда ҳисобидан қопланяпти.

ЖАРРОҲЛИК ЙЎЛИ БИЛАН

Хева туманидаги Шомакўли қишлоғида фаолият кўрсатаётган вилоят кўз касалликлари шифохонасида туғма кўзи ногиронларни жарроҳлик йўли билан даволашга киришилди. Бу ишга тиббиёт фанлари номзоди Рустам Иброҳимов бошлиқ малакали врачлар бош-қош бўлмоқда.

ЯНГИ БОШ БЕКАТ

Конимех тумани йўловчилари янги бош бекатдан фойдалана бошлади. Соатига 50 нафар йўловчига хизмат қиладиган бу бекатда оналар ва болалар хонаси, дам олиш хоналари, бошқа қулайликлар муҳайё этилди. Зарафшон шаҳрида ҳам шундай бекат ишга туширилди.

ИТАЛИЯЛИКЛАР УСУЛИ

Хатирчи туманидаги «Лангар» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти италиянинг «Педрини» ҳамда Финляндиянинг «Тамроқ» фирмалари билан ҳамкорлик қила бошлади. Келгусида Лангар кони мармари финляндияликлар технологияси асосида портлатишсиз қазиб олинади. Унга италияликлар усулида пардоз берилади.

БУГУННИНГ ШУМ БОЛАСИ

Огаҳий номидаги Хоразм вилоят мусиқали драма ва комедия театри жамоаси саҳналаштирган «Бугуннинг «Шум боласи» комедияси мактаб ўқувчиларига қишки таътил кунларида ажойиб совға бўлди. Қурбон Муҳаммадризо қаламига мансуб бу асарда бозор-ўчарга аралашиб юрган ўсмирлар ҳажв остига олинади.

АҲОЛИГА ЯНА БИР ҚУЛАЙЛИК

Термиз шаҳрида вилоят халқ банкининг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган янги биноси фойдаланишга топширилди. Бу ерда барча ишлар компьютер ёрдамида амалга оширилади. Бу эса иш жараёнини тезлаштиради.

Халқ банки ташкил этилгандан буён хизмат турлари кўпайди. Ҳозирги вақтда вилоятда унинг 181 шоҳобчаси аҳолига хизмат кўрсатмоқда. Банк янги биносининг очилиш маросимида вилоят ҳокими Ж. Норалиев қатнашди.

АҚШДА ҚОР БЎРОНИ

АҚШда юз берган кучли қор бўрони оқибатида 40 нафар киши нобуд бўлди. Бир неча шаҳарларда, шу жумладан, Нью-Йоркда ҳам фавқулодда холат эълон қилинди. Вашингтон, Нью-Йорк, Нью-Арк, Балтимор, Филаделфия ва Бостондаги аэропортлар вақтинча ёпиб қўйилди. Мамлакат ичидаги авиақатновларнинг учдан бир қисми тўхтатилди. Шунингдек, кўплаб шаҳарлардаги ўқув юртлари ҳам вақтинча ёпилди. Хуллас, бу офат АҚШдаги талай шаҳарларнинг ташқи дунё билан узилиб қолишига олиб келди, деб хабар беради РАТА — ТАСС ахборот маҳкамаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси валюта биржасида 1996 йил 9 январда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валюта операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 16,21 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 36,50 сўм даражасида қайд этилди.

Сўнгги хабар

Иқтисодий ислоҳотлар — амалда

ЯХШИ ЯШАШИМИЗ УЧУН

яхши ишлашимиз лозим — дейди Қарши туманидаги Бешкент пахта тозалаш заводи аҳли

** Минг эшитгандан кўра...*
** Ижтимоий ҳимоя — бош масала.*
** Ғўзапоя эвазига қурилиш материали:*

Аҳмаджон бошлиқ жамоанинг ибратли ишлари ҳақида кўп эшитганман. Яқинда Қарши туман ҳокимлигида хизмат юзасидан бўлганимда гап мавзуси Аҳмаджон Полвоновга бориб тақалди. Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш айниқса, Бешкент пахта тозалаш заводида тўғри йўлга қўйилганлигини ҳоким муовини Жўра Сафаров далиллар билан исботлаб берди.

Мен минг эшитгандан кўра бир кўрган яхши қабилида иш юритиб, Аҳмаджон ва у етакчилик қилаётган жамоа ҳузурига йўл олдим. Заводда бундан ўн йил олдин бўлгандим. Ўшандаги манзара билан ҳозирги манзарани бир-бирига таққослаб бўлмайди. Бутунлай ўзгариб кетибди. Завод ёнидаги зовур ҳар йили тозаланиб, тупроқ уюмлари баланд бўлиб кетганди. Ҳатто баландлигидан завод бинолари аранг кўринарди. Ҳозирда эса ўша уюм тупроқдан асар ҳам қолмабди. Ён атроф текисланиб, катта боғ барпо этилибди. Ҳамма ёқ тоза-озода, супурибсидирилган. Дарахтлар оқланган.

Кузда ерлар ағдарилиб, мевали ва манзарали дарахтлар орасида арпа-буғдой экилган.

Боғбон меҳридан, баҳра олган ям-яшил майсалар барқ уриб ўсаяпти. Завод ичкарисига рухсатсиз ва ҳужжатсиз кириш қатъий ман этилган. Навбатчидан директорни сўрадим. Директор лабораторияда эканлигини айтди. Мен ўзимни таништирганимдан сўнг, навбатчи директорга қўнғироқ қилди.

Қабулида кутиб тургандим, зум ўтмай етиб келди. У билан ҳол-аҳвол сўрашгач, мақсадимни билдирдим. Хонада суҳбатимиз қўр олди.

— Аҳмаджон, айтинг-чи, завод неча йилдан буён фаолият кўрсатмоқда?

— 1977 йилдан буён.

— Сиз-чи?

— Мен ҳам завод ташкил бўлгандан буён шу ерда ишлайман. Оддий ишчи, бригадир, бош муҳандис ва мана тўрт йилдирки завод директориман.

— Ҳар йили қанча пахтани қайта ишлаяпсизлар?

— Ҳар хил. Мисол учун 1994 йилда 22 минг тонна пахта қайта ишланган бўлса, ўтган йили 26 минг тонна пахта қайта ишланди. Туманимиздаги Чўли ота номли ва Собир Раҳимов номли жамоа ширкат хўжаликларидан 1000 тоннадан ортиқ уруғлик пахта қабул қилдик. Чунки, хўжаликларга ўз вақтида уруғлик чигит ҳам етказиб беришимиз керак.

— Эшитишимизга қараганда олдинлари завод фақат ингичка толали пахтани қайта ишлашга мўлжалланган экан. Ҳозир ўрта толали пахта қайта ишланмоқда. Бунга қандай қилиб эришдингизлар?

— Ҳозир ҳам ингичка толали пахтани қайта ишлаш учун механизмларимиз тахт турибди. Лекин бизда асосан ўрта толали пахта етиштирилаётгани учун заводимизга иккита 5-ДП маркали «Ғайрат» машинаси ўрнатдик. Бу машина соатига 1 тонна 800 килограмм тола ишлаб чиқаради. Аниқ қилиб айтганда, 5 тонна пахтани қайта ишлаб чиқариш қувватига эга.

— Заводда неча киши меҳнат қилади?

— 500 га яқин 16 ёшдан 45 ёшгача. Асосан ёшлар. Иш икки сменада.

— Ишчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш қандай бўлаяпти?

— Аввало шуни айтиш керакки, бизда ҳар ким ишлаганига яраша ҳақ олади. Иш ҳақи ўз вақтида тўлаб борилмоқда. Ўз ёрдамчи хўжалигимизга эгамиз. 30 дан ортиқ қорамолимиз бор. Гўшт ва сут ўзимиздан чиқади. Ишловчиларга тушлик иссиқ овқат, шу билан биргаликда йўл ҳақи ҳам бепул.

Ишчиларга ёрдамчи хўжалик ҳисобидан вақти-вақти билан бепул гўшт беряпмиз. Имконият даражасига қараб кийим-кечаклар билан ҳам таъминлаяпмиз. Бундан ташқари иссиқхонамиз бор. Унда лимон ва турли кўкатлар ўстирилмоқда. Мана янги йил олдидан жамоа аъзоларига ўз дастурхонлари учун лимон ва кўкатлар тарқатдик. Олдинроқ 50 тонна буғдой олиб, арзон нархда сотдик. Умуман олганда заводда ишлайдиган кишиларнинг ортиқча сарф қилишга йўл қўймаяпмиз. Чунки, ҳозирги шароитни ҳаммамиз ҳам ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Халққа қанчалик қайишсак, улар ҳам шунчалик унумли меҳнат қилишади.

— Аҳмаджон, ҳокимликда бўлганимда бир нарсани айтиб қолишди. Ишчиларга кунига иш ҳақидан ташқари 10 сўмдан қўшимча маблағ тўларкансиз. Шу тўғрими?

— Тўғри. Ҳар бир ишчи ўртача ойлик маошига қўшиб 250-260 сўмдан пул олмоқда. Бу албатта, заводнинг иқтисодий кўрсаткичидан келиб чиқади.

Мисол учун 1995 йилни, 1,5 миллион сўмлик соф фойда билан якунладик. Шундай бўлгач, ишчиларга қўшимча ҳақ бериш ҳиммат эмас, бурч ҳисобланади. Заводимизда ишчиларнинг унумли меҳнат қилиб, маданий ҳордиқ чиқаришлари учун барча қулайликлар муҳайё. новвойхона, сартарошхона, тиббиёт шаҳобчаси ишлаб турибди.

Завод атрофига 5 минг тупдан зиёд мевали ва манзарали кўчатлар экканмиз. Бугунги кунда дарахтлардан тонна-тонналаб мевалар оляпмиз. Бир қисмини қишга заҳира қилсак, бир қисмини ишчиларга бепул тарқатиб беряпмиз. Баҳром Сатторов, Зокир Ражабовдек тажрибали боғбонларимиз бу ишда ҳормай-толмай меҳнат қилишаяпти.

Узоқ суҳбатдан сўнг, завод директори Аҳмаджон Полвонов билан биргаликда корхона ишлаб чиқариш цехларини айландик. Цехларда бир маромда иш кетаяпти. Ҳаммаёқ тоза-озода. Ишчилар махсус кийим-бош билан таъминланган. Цехларга кириш ва чиқиш жойларида техника хавфсизлиги қоидалари махсус қурастиб қўйилган.

Завод ҳудудини айланиб бир нарсага кўзим тушди. У ҳам бўлса, ғўзапоя уюмига. Директордан нима қиласиз бунча ғўзапояни деб сўраганимда, у ғўзапояни Косондаги картон ишлаб чиқариш заводига бериб, унинг эвазига тайёр қурилиш материаллари олишини ва ишчиларга арзон нарҳда тарқатиб беришини айтди. Ўшанда раҳбарнинг тадбиркорлигига кўп нарса боғлиқ эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим. Энг муҳими, заводда тартиб-интизом ниҳоятда тўғри уюштирилган. Интизом бор жойда албатта муваффақият бўлиши муқаррар.

Аҳрор САМАРИДДИНОВ,
«Туркистон» мухбири.

ХОЛИД МАЛИК НУКУСНИНГ ФАХРИЙ ФУҚАРОСИ

БМТнинг мамлакатимиздаги доимий вакили Холид Малик Нукусга келди. У Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесида қабул қилинди. Қорақалпоғистон парламенти раҳбари У. Аширбеков жаҳон ҳамжамияти эътиборини Орол муаммоларини ҳал этишга қаратишда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти муносиб ҳисса қўшаётганини, БМТ хомийлигида ўтказилган Нукус халқаро конференцияси бу борада айниқса муҳим воқеа бўлганини таъкидлади.

Қабул чоғида Орол муаммоларини бартараф этишдаги фаол иштироки, Нукус конференциясининг муваффақиятли ўтказилишидаги хизматлари учун Холид Маликка Нукус шаҳри фахрий фуқароси бўлгани тўғрисидаги шаҳодатнома топширилди.

44 ТАДАН 11 ТА ҒОЛИБ

А. Навоий номидаги республика нафис санъат мактаби яна бир нафисликка ошно бўлди.

Бундан бир неча кун олдин 44 юракни ҳаяжонга солган «Нима буларкан?», «Кимга ғолиблик насиб этаркан?», деган саволларга жавоб олинди. «Туркистон — умумий уйимиз» республика ўқувчилари ўртасида ўтказилган иншолар танлови ғолиблари аниқланди. 11 та иншо ғолиб деб топилди.

Ватан... Бу туйғу юракнинг қайси қатламида, қайси томонида бўлмасин, оқ сут берган онамиздек азиз тушунча. Шу боис ҳам Ватан ҳақида, юрт ҳақида ёзиш доим қийин бўлган. Ватан — келажак, Ватан — ўтмиш, Ватан — бугунги кун. Қани энди айтинг-чи, бу ҳақда ёзиш осонми, қийин? Осон ва қийин ўртасида биз сезмаган катта кўприк бор. Ватанни севган одамгина мана шу кўприкдан ўта олиши мумкин.

Хоразм воҳасидан бошланган «Туркистон — умумий уйимиз» танлови бутун республикага ёйилган эди. Воҳадан бошланган тантананинг давоми нафис санъат мактабида якун топди.

11 ғолиб пул мукофотлари ва эсдалик совғалари билан тақдирланди. Мукофотларни халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Й. Сайиджонов топширди.

Л. КАРИМОВА.

Наманган шаҳри Уйчи посёлкасида «Аснам-текистил» ўзбек-турк ип-йигирув фабрикаси фаолият кўрсатмоқда. Фабрикада 250 нафар ишчи меҳнат қилади.

СУРАТДА: тўқувчи Жамила Низомова. У етти турдаги пахта ипи ишлаб чиқарадиган дастгоҳда ишлайди.

Турғунбек МАҲКАМОВ сурати.

Бозор ислоҳотлари йўлидан

ОЗ БЎЛСИНУ, СОЗ БЎЛСИН

Наманган вилоятида ўтган йили деҳқон (фермер) хўжаликлари сони 66 тага камайди ва ҳозир 1800 тадан бироз кўпроқ. Вилоят фермер хўжаликлари уюшмасида деҳқон хўжаликларининг камайишини мавжуд фермер хўжаликлари фаолиятини назорат қилиш пухта ташкил этилгани натижаси, деб билишади. Чунки фермер хўжаликларини тугатиш тўғрисидаги қарор бу хўжаликлар унумсиз фаолияти пухта таҳлил этилгандан сўнг қабул қилинган.

Масалан, Мингбулоқ туманидаги «Истиқлол» фермер хўжалигига ажратиб берилган ерларнинг ҳар гектаридан атиги етти центнер пахта олинди. Поп туманидаги «Асқаробод» фермер хўжалиги эса 40 гектар ерга буғдой экиб, гектаридан 3,5 центнердан ҳосил олди, холос. Чортоқ ва Косонсой туманларидаги айрим фермер хўжаликлари ҳам гектар ҳисобига 11—13 центнердан дон етиштирди.

Бу хўжаликларнинг раҳбарлари бу йил аҳвол ўзгаради, деб ваъда қилишларига қарамай, унумдор ерларнинг умрини бекор ўтказиш юзасидан тажрибани давом эттиришга имконият қолдирилмади. Зиммасига олган мажбуриятни уддалай олмаган фермер хўжаликлари тарқатиб юборилди, уларнинг ихтиёридаги 380 гектар ер эса яхши ишлаган фермерларга берилди.

Чорвачилик билан шуғулланувчи бир қанча фермер хўжаликларининг фаолияти ҳам тўхтатилди. Уларнинг айримлари чорвачилик хўжалиги деб аталишига қарамай, ўтган йил давомида бир килограмм гўшт ёки сут топширмаган.

Фермер хўжаликлари камайгани қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришнинг умумий ҳажмига таъсир қилдими? Ҳа, таъсир қилди, аммо қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажми камаймади, балки кўпайди. Масалан, ўтган йил давомида сут ва тухум етиштириш деярли уч баравар, сабзавот ва картошка етиштириш тўрт баравар кўпайди. Фермерлар ғаллачилик ва чорвачилик соҳаларида ҳам яхши натижаларга эришди.

— Фермерлар билан ўзаро муносабатда шу йўлни давом эттираверамиз, — дейди деҳқон (фермер) хўжаликлари вилоят уюшмасининг раиси Неъматжон Абдураҳимов. — Ердан яхши фойдаланадиган хўжаликларгина фаолиятини давом эттириши мумкин.

Хуллас, вилоятда «Фермер» деган юксак номни олиш ва уни мустаҳкамлаш учун танлов давом этмоқда. Дастурхонимизнинг тўкин бўлиши шу танлов натижаларига боғлиқ.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

«БИЗГА МУХБИР ЮБОРИНГ...»

ГАЗЕТАНИНГ ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИГА 1995 ЙИЛДА БИР НЕЧА ЮЗ АРИЗА ВА ШИКОЯТЛАР КЕЛИБ ТУШДИ

Яхши умидлар билан кутиб олинган 1996 йилнинг дастлабки кунлари ортда қолмоқда. Мозий асримизнинг сўнгги тўрт йиллигидан яна кунларни «ўзиники» қилиб олмоқда. Умримизнинг чархпалаги бир маромда айланмоқда. Бир сўз билан айтганда, чекка қишлоқ ҳам, овулу кентлар ҳам, кўҳна ер шари ҳам янги — XXI аср остонаси сари илдамламоқда.

Умр ўтиб бораётган лаҳзалар хилма-хил. Ана шуларни ўйларкансан, инсоннинг инсонга ғаниматлигига, турмуш ва рўзғор ташвишларининг майда-чуйдалигига ва ниҳоят, бу эскирган эртак — дунёи гардуннинг иссиқ-совуқлари мендан-да, сендан-да ордона қолиб кетишига ич-ичингдан яна бир бор иқрор бўласан. Бўласану, оғир хўрсинасан. Кўнглингдаги телба-тескари, омонат ўй-фикрлар ўрнини аллақандай ҳаяжонмией, ишончми ишқилиб шунга ўхшаш ғалати ҳислар эгаллаб олади. Вақт эса ўтаверади. Умр ҳам. Дунёнинг турли ташвишлари эса тугамайди. Ҳаёт давом этаверади.

Бугунги кунда ҳам таҳририятимиз ўз мухлисларидан турли мавзудаги мактубларни тўхтовсиз олиб турибди.

Хатжилдларини очаркансан, республикамизнинг турли бурчакларидан юборилган мактублар орқали замондошларимизнинг ўй-ташвишларини тиниқроқ англайсан. Миннатдорчилик мактубларини, яратувчилик ишлари фидойи инсонлар ҳақида ёзилган сатрларни ўқиб, руҳингга иликлик югуради. Уларни тезроқ халқимизга етказиш учун газета саҳифаларида ёритиш учун саралашга тушиб кетасан.

Лекин жойлардаги лоқайдликлар, расмиятчиликлар, қонунбузарлик ҳоллари ва шу каби кўринишлардан арз қилувчи мактублар ҳам бор. Муштарийларимиз куйинчаклик билан ёзишади. Ўтган йилда таҳририятимизга бир неча юз ариза ва шикоятлар келиб тушди. Бу кўрсаткич 1994 йилга нисбатан бирмунча оз бўлса-да, хотиржам бўлишимиз учун асос бўлаолмайди, бизнингча. Ариза ва шикоятчилар ўз мактубларини «Мен бу сатрларни умид билан битаяпман» деб бошлашади. Хатларнинг аксарияти эса «Сизлардан илтимос, юқоридагиларни холисона текшириб кўриш учун мухбир юборсангизлар... Интизорлик билан кутиб қоламан,»— каби мазмунда якун топган.

Мактуб ортида эса инсон турибди...

Таҳририятимиз ижодий жамоаси ариза ва шикоятларни имконияти борича ва бевосита у юборилган манзилларнинг ўзида текширишни, адолатни қарор топиши учун курашишни ўзининг асосий вазифаси деб билади. Баъзи ҳолларда эса далилларни текшириш, керакли чора ва тадбирлар белгилашни сўраб, уларни мутасадди идораларнинг раҳбарлари номига юборишга мажбур бўлаяпмиз. Газета мурожаатига ўз вақтида жавоб йўллаётган, муаммолар ечими учун жон куйдираётган ўртоқларга биз аввало, таҳририят ташаккурини етказиб қўймоқчимиз.

Шу ўринда анча вақтдан бери «Туркистон»нинг ўринли мурожаатига жавоб бермай келаётган айрим ташкилот, идора, хўжалик ва муассасаларнинг лавозимдор, аммо раҳбарликни «курси эгаллаш» деб тушунадиган лоқайд шахсларга айтадиган икки оғизгина аччиқ гапимиз бор эди:

— Сиз режаларнинг зиёди билан уддаланаётганлиги ҳақида, инсон омили хусусида минбарлардан туриб гапиришни жуда қойиллатасиз. Гап йўқ! Лекин атрофингизда нималар бўлаётганини, кишиларнинг ташвишларини, уларни қийнаётган муаммоларни эшитишга тобингиз йўқ. «Зам»ингиз бор, «профком» бор, — ўшалар шуғуллансин! Бу сизнинг фалсафангиз. Иш юритиш усулингиз.

Айрим мутасаддилар эса таҳририятдан юборилган ариза ва шикоятларни ўрганишга ҳафсаласизлик билан ёндошиб, мавҳум жавобларни йўллашган. Бу билан фақат «Туркистон»ни ёки аризачиларни, балки ўз жамоаларини алдашдан ҳам нари ўтолмаяптилар. Натижада газетанинг хатлар ва оммавий ишлар бўлимига «жавобингиздан қониқмадим» деган мазмундаги эътирозлар келиб турибди. Энди бу каби «бекинмачоқлар»га йўл қўйиб бўлмайди.

Ҳар қандай масаланинг муаммо ва келишмовчиликларнинг ечимини топиш мумкин. Таҳририятимизга келаётган жавоб мактублари ҳам буни тасдиқлаб турибди.

Бизга умид билан арзнома битаётган азиз муштарийлар! Сизни ўйлантираётган муаммолар бизни ҳам бефарқ қолдирмайди албатта. Фақат таҳририятга мактуб йўллаётганингизда фактларнинг ҳаққонийлигига, аввало, ўзингиз тўла ишонч ҳосил қилинг, ўзаро ҳурмат ва инсоний муносабатлар бош мезон бўлсин... Ана шундагина ҳақиқатнинг қарор топиши осонлашади. Газетамиз таҳририяти эса самимий ва холис танқид қилувчилар учун ҳамиша очиқ. Марҳамат, сим қоқинг, мактуб йўлланг, ташриф буюринг. «Туркистон» адолат томонда бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади...

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ.

ТЕЗКОРЛИК, ИШОНЧЛИЛИК, МУҲОФАЗА

Бир неча дақиқада банк операциялари, савдо тузилмалари ўртасидаги ҳисоб-китоблар, давлат ва идоралар ҳужжатлари ҳамда буйруқларини узатиш — хаёлпарастликми? Йўқ, бу ҳақиқат.

Ўзбекистонда 9 январь куни маълумотларни узатадиган «Ўзпак» республика компютер тармоғи ишга туширилди. У республика алоқа вазирлиги, «Ўзтелеком» концерни ва «Неташ» турк-канада фирмалари ҳамкорлиги самарасидир. Мутахасисларнинг фикрича, бу воқеа мамлакатимизни алоқа тармоғи ривожланган энг илғор давлатлар қаторига олиб чиқади.

«Ўзпак» тизими Тошкент марказий телеграфи бош станциясига уланиб, махсус жиҳозланган барча вилоят марказларини қамраб олган. Келажакда МДҲ мамлакатлари ва бошқа давлатлар билан боғланиш ҳам режалаштирилган. Янги тизимдан фойдаланмоқчи бўлган мижоз яқин орада дунёнинг ҳар қандай бурчагидаги молиявий, тижорат, фан-техника, ишлаб чиқариш каби турли компютер маълумотларидан фойдаланиши мумкин бўлади.

Бунда «Ўзпак» тизими ижодкорлари маълумотларни ниҳоятда тезликда олиш билан бирга, уларнинг ишончлигини ва маълумотлар базасига ноқонуний йўл билан кириб оладиган «уддабуронлардан» муҳофаза қилишга кафолат беради.

АҚШ, ГФР, Туркия, Аргентина, Жазоир ва яна бир қанча мамлакатларда худди шундай тизим юксак самара билан ишлаб турибди.

В. ПРУГЕР,
ЎзА мухбири.

Бугунги сонда:

- Ағитой оғанинг «олтин»лари. (2-бет)
- Оилада эрка, саҳнада эрка. (3-бет)
- Харидорни алдаган тошлар. (4-бет)

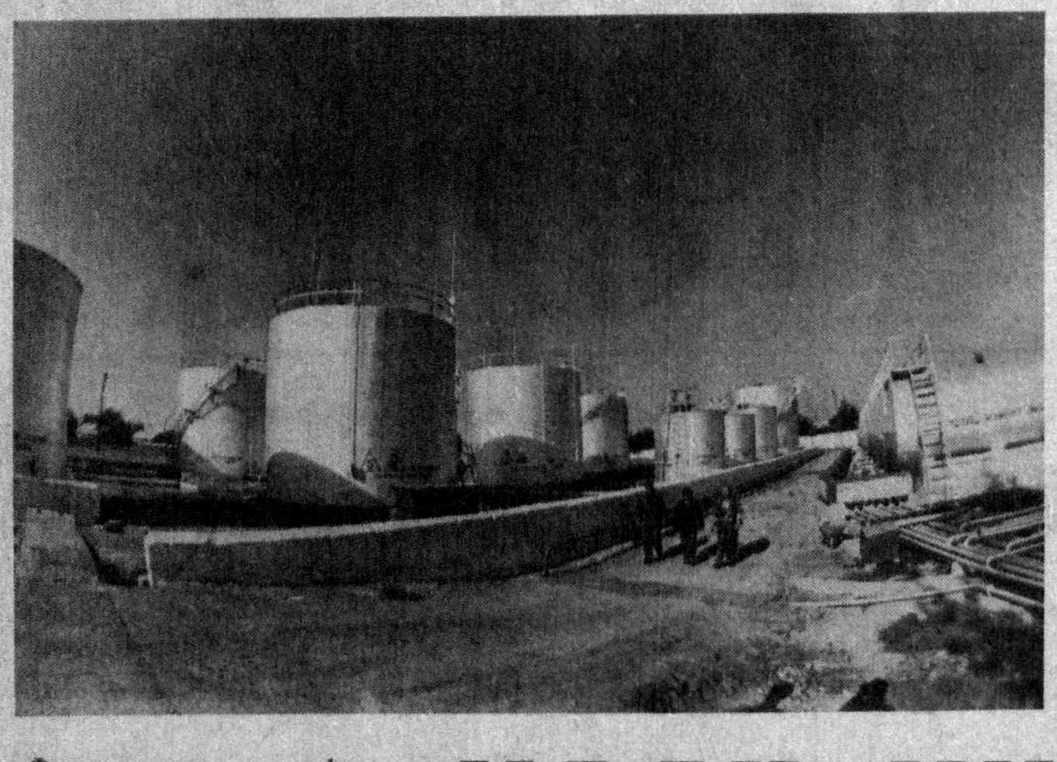

ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

Фарғона вилояти нефть маҳсулотлари билан таъминлаш корхонаси таркибида бир неча нефть базаси, 67 та АЁҚШ — автомобилларга ёқилғи қуйиш шохобчаси (шулардан 58 таси аҳолига ёқилғи сотишга мўлжалланган) мавжуд бўлиб, улар ёрдамида вилоят халқ хўжалигига ва аҳолисига бир неча ўн минг тонна нефть маҳсулотлари, жумладан автобензин ва дизел ёқилғиси етказиб берилди. АЁҚШлар орқали аҳолига 22,5 минг тонна ёки 290 миллион сўмлик автобензин сотилди ва 1,7 миллион сўмлик маиший хизмат кўрсатилди.

Корхона вилоятда пахта ҳосилини ўз вақтида йиғиб-териб олинишида катта ҳисса қўшди. Фақат сентябрь — октябрь ойларининг ўзидагина қишлоқ хўжалигига 4,5 тоннадан ортиқ автобензин, 18 минг тонна дизел ёқилғиси етказиб берилиб, вилоят пахтакорларининг давлатга пахта сотиш режасини ўз вақтида бажаришларига яқиндан ёрдам кўрсатдилар.

1995 йил давомида нефть базаларининг техник ва ёнғинга қарши ҳолатини яхшилаш борасида корхона томонидан қатор ишлар амалга оширилди. Олтиариқ нефть базасида сиғим қурилиб, ишга туширилди. «Фурқат» нефть базасида сиғимларга нефть маҳсулотлари қуйиш қувурлари қайта таъмирланди, тарқатиш эстакадалари кенгайтирилди.

Йилига 25 минг тонна нефть маҳсулотлари тарқата олиш қувватига эга бўлган Қува нефть базасида иш шароитларини яратиш, ёнгин хавфининг олдини олиш борасида катта ишлар амалга оширилди. Бу ерда саноат лабораторияси ва материаллар омбори қуриб ишга туширилди. Сиғимлар ҳамда қуйиш эстакадалари атрофлари асфальтлаштирилди.

СУРАТЛАРДА: Қува нефть базасининг умумий кўриниши; база хизматчилари Манзура Норматова ва Зоҳида Ботировалар иш устида.

Ш. ОЛИМОВ суратлари (ЎзА).

Бозор ислоҳотлари йўлида

ХУСУСИЙ МУЛК ЭГАЛАРИГА ДАВЛАТ ЁРДАМИ

«Узавтотранс» давлат-ҳиссадорлик корпорацияси бозор ислоҳотларини амалга ошириш йўлида яна бир муҳим қадам қўйди. Корпорациянинг ҳамма бўлимларида акциялаш тугаллангандан сўнг бу ерда муҳим иқтисодий тажриба ўтказишга киришилди, бу ғояни республика ҳукумати ҳам маъқуллади.

Чирчиқдаги очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган 2-автокорхонада 4 январь куни 25 та юк автомобили сотилиб, хусусий мулк қаторига ўтказилди. Айни пайтда машиналарнинг янги эгалари билан автокорхона ўртасида бу автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, таъмирлаш, ёнилғи билан таъминлаш, мижозларни излаш ва улар билан муносабатларни тартибга солиш тўғрисида шартнома тузилди.

— Хусусий мулк хусусийлигича қолади, унинг эгасига ҳеч ким шарт қўйишга ҳақли эмас, — дейди «Узавтотранс» бош иқтисодий бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Галина Магай. — Аммо вужудга келаётган бозор муносабатлари янги-янги муаммоларни келтириб чиқармоқдаки, хусусий мулк эгалари кўпинча бу муаммоларни ўзлари ҳал қилишга қодир эмаслар. Агар улар мижозларни ўзлари топишса, ўз машиналарини ўзлари таъмирлашса ва ўзлари техник хизмат кўрсатишса — нур устига аъло нур, уларга оқ йўл тилаймиз, холос. Бироқ биз ҳозирги кундаги ҳақиқий вазиятни ҳисобга олишимиз керак. Хусусий юк машиналари эгаларининг муваффақиятли ишлаши учун ҳозирча ҳамма шарт-шароит мавжуд эмас. Давлат тузилмалари, ҳиссадорлик жамиятлари уларга ёрдам бериши керак. Вужудга келаётган эркин бозор муносабатларини давлат йўли билан бошқаришнинг моҳияти худди шунинг ўзидир. Бу ҳақда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов кўп марта гапирган.

Ўтган йил давомида бу тажрибани ўтказишга тайёргарлик кўрилди. Барча зарур ҳужжатлар тайёрланди, нарх комиссияси тузилди, бу комиссия ҳар бир автомобилнинг нархини белгилаб берди. Машиналар пулини ярим йилдан сўнг тўлаш шарти билан насияга сотилди, корхонада 20 йил ва ундан ортиқ ишлаганларга муайян имтиёзлар берилди.

Суистеъмолга йўл қўймаслик учун шартномага алоҳида банд киритилди, бу бандга мувофиқ машина эгаси уч йил давомида уни сотишга ёки ҳадя қилишга ҳақли эмас.

В. ПРУГЕР,
ЎзА мухбири.

Дунё бизни танимоқда

БИЗ БАХТЛИ ЁШЛАРМИЗ

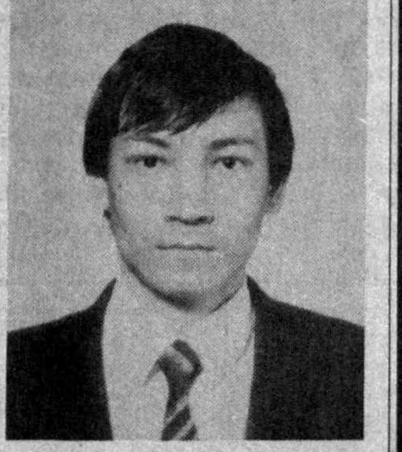

Ҳар бир инсон ҳаётида унутилмас дақиқалар, таассуротлари бой кунлар бўлади. Мен учун 1995 йил чин маънода ҳаётимдаги ижодий муваффақиятларга бой, қутлуғ йил сифатида эсда қолади. Аввало мен ТошДУ журналистика факультетини муваффақиятли тамомлаб, ўзим орзу қилган касбим — тележурналистика соҳаси бўйича ишлай бошладим. Касбим инъоми туфайли яқинда Ҳамдўстлик Давлатларининг бир гуруҳ телевидение ходимлари қаторида Мисрда илк бор ўтказилган ўқув дастурида иштирок этиш шарафига муяссар бўлдим. Шубҳасиз, Араб дунёсида катта нуфузга эга бўлган Миср давлатининг телевидение соҳасида ўқув дастурини ўтказиши ва унда Ўзбекистон вакилининг иштирок этиши мамлакатимизга бўлган катта қизиқиш, қолаверса, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятида ўз муносиб ўрнини эгаллаганлигидан далолатдир. Ҳамдўстлик давлатларидан келганлар орасида энг ёши Ўзбекистон вакили бўлганлигини фахр билан тилга оламан. Бу — буюк истиқлол инъоми, мустақиллик шарофатидир. Юрагимда фахр билан биз ёшлар бахтлимиз дея оламан. Зеро, мамлакатимиз ҳукуматининг ёшларга катта эътибор бераётганлиги, уларни хорижий давлатлар илғор тажрибаларини қунт билан ўрганишга даъват этаётганлиги Ўзбекистон келажаги буюк бўлиши бош гаровидир. Чунончи, бундан икки йил аввал Ҳиндистон оммавий ахборот воситалари институтида таҳсил олганлигим менга катта ҳаётий тажриба бўлиши билан бирга, инглиз тилини ҳар томонлама ўрганишимга имкон берди. Хориж сафарлари давомида ўзга давлатларда ишлаётган ё ўқиётган кўплаб юртдошлар билан танишдим. Уларнинг турмуш тарзидан қатъи назар ҳар бири қалбида Ўзбекистон дарди, Ватан соғинчи бор. Ҳа, мусофирчиликда она юрт ва эл туйғуси айниқса билинар экан. Шундай дамларда Ўзбекистондек жаннатмакон юрт фарзанди бўлганимга минг қатла шукур қиламан.

Мардон ЁҚУБОВ,
Ўздавлаттелерадиокомпанияси мухбири.

Туркистон — умумий уйимиз

Биз — бешта қудратли шохи бирлашиб кетган улкан чинорни минтақамиз белгиси, рамзи қилиб танлаганимизда катта маъно бор. Бизнинг — Тожик, Туркман, Қирғиз, Қозоқ ва Ўзбекларнинг — тарихий бирлигимиз, маънавий бирлигимиз, маданий бирлигимиз, диний бирлигимиз, бир сўз билан айтганда чинакам инсоний бирлигимиз ҳақида кўп гапиришнинг ҳожати йўқ.

Ислом КАРИМОВ.

Бугунги ривожланиш — жумҳуриятимиз Мустақиллигининг бешинчи йилида кенг қулоч ёзиши натижасида жаҳон бўйлаб баралла тан олинмоқда. Бирин-кетин кунлар, ҳафталар салмоғи ўзлигини таниб олаётган ўзбекистонликлар фойдаси учун ҳал бўлмоқда. Ютуқларимиз йўқ эмас, камчиликлар, қилиб улгурмаган ишларимиз ҳам етарли.

Шу ўринда баъзи саволлар туғилади. Жумҳуриятимизнинг мустақил бўлиб, ўзлигини таниши — тарихий давр талабими? Боиси бундан 130—135 йиллар олдин Туркистон ўлкаси мустақил бўлиб, ўз йўналиши, ўз давлатчилик функцияларига эга эдими? Хонликлар, амирлик бўлса-да, ўз овозига, ўз бирлигига, ўз ҳокимлиги билан ажралиб турармиди?

Қадимий ва навқирон Туркистонимиз мустақил бўлиб, ҳар бир хонликлар ўз давлатчилик функцияларига эга бўлишидан ташқари, ўз сиёсий йўналишлари, аҳлоқий-маърифий қарашлари ҳамда умумий эътиқоди — келажак сари, яъни халқларнинг эркин ва озод яшашлари учун интилиш бўлган эди.

Афсуски, XIX асрнинг иккинчи ярмидаги подшо Россияси томонидан ўлкамизда бўлиб ўтган босқинчилик ҳаракати Туркистон халқлари бирлигига раҳна солди. Уларни «бирлаштириб» икки томонлама зулм қилишди, чекка ўлка, мустамлакачилик сиёсати олиб борилди. Бирлик — бу халқлар турли миллат ва элат вакиллари бўлишларига қарамай, бу уларнинг умумий эътиқоди, келажак сари интилиши эди. Подшо Россияси манфаатларига бу мос келмас эди ва у халқларимизни қарама-қарши қилиб қўйди. Бу ҳолат XX асрга келиб 10 ва 20-йилларда яна авж олди. Оқибатда бугунги ҳудудларга бўлиб ташлаш юзага келди.

Инқилобдан кейин эса, подшо сиёсати натижаларидан Коммунистик фирқа жуда усталик билан фойдаланди. Чунки у ўз сиёсатини олиб бориш борасида кучли, уюшган «миллий» мафкура аппаратига эга эди. Эндиликда, шукрки, ўша мафкура ўрнини миллий мустақиллик ғоясини тарғиб қилувчи, ўзлигимизни англовчи, ғуруримизни эъзозловчи янги мафкуравий тузум эгалланмоқда.

Миллий мустақиллик мафкураси ўзининг қуйидаги йўналишларига эга бўлиши, менимча, Ватанимиз равнақи учунгина эмас, балки Марказий Осиё давлатлари билан, қолаверса жаҳон мамлакатлари билан ҳамкорликни юзага келтиради. Булар:

— Ўзбек миллий мафкураси — дўстлар мафкурасининг истиқболли қадр-қимматларини ўзлаштирган ҳолда қудратлидир. Мафкура бобида ўзбек халқи урф-одатлари, расм-русумлари, ахлоқи, одоби — умуман инсоний қадриятлари бошқа халқлар мафкурасидан кейинда турмайди. Ўрганишга, ўзлаштиришга арзийдиган жиҳатлари оз эмас.

— Мафкура ҳеч қачон «тоза бир миллатга» мансуб эмас. У ўз ҳудудида яшовчи халқларнинг илғор ғоя ва тушунчаларини умумлаштириб, обдон пиширгандан кейин ўша ҳудуд халқи номидан талқин қилинади. Шунинг учун ўзбек мустақиллиги, мафкураси деганда, шу ҳудудда истиқомат қилаётган турли миллат ва элатлар вакилларини тушунмоғимиз ва бир ғояда бўлишимиз керак. Мустақиллик учун миллий ғурур ила курашганлар ва уни ўрнатишга қатнашганлар давлат томонидан қадрланиши зарур, улар эътибордан четда қолиши мумкин эмас.

Тарихимизга мурожаат қилайлик. Масалан, Амир Темур ўз сафдошларини умумий уйимиз — Туркистонимизда умр бўйи қадрлаган, уларга имтиёзлар бериб қўйган. Зотан, давлат ҳам ана ўшаларнинг фидойилиги туфайли қурилган.

Ўз вақтида рус файласуфи Чернишевский «Миллатнинг муҳим бойлиги — халқнинг маънавий қиёфасидир» деб ёзганди. Сталин сиёсати туфайли Марказий Осиё халқларининг муҳим бойлиги тилка-тилка қилинди. Сталин ўтмиши бой халқларнинг кучайиб кетишидан қўрқди; шунинг учун бир бутун Марказий Осиёни майдалаб ташлади, бир бутун туркий миллатини эса туркман, ўзбек, қозоқ, қирғиз, қорақалпоқ сингари миллатларга бўлиб юборди. Бу майдалаб бошқариш сиёсати эди, бу қонли сиёсат эди. Сталин қабиҳ ишларини амалга ошириш учун бу элларнинг ёзувини ўзгартирди. Оқибатда Марказий Осиё халқлари ўз тарихини ўқиёлмай қолди, миллий мафкура йўқ қилинди. Мана, бизнинг бош фожеамиз. Энди биз ишни қайтадан бошлаяпмиз: «халқлар отаси» топтаган ёзувимизни, бир туғишганлигимиз, табиатимиз ва ғуруримизни тиклаяпмиз. Бу қийин иш. Бироқ бунга эришишнинг бир калити бор, бу калит Туркистон элининг бирлигидир. Энг оғир дамларда ҳам эл бир бўлса, уни ҳеч қандай куч енголмайди. Боиси ўз миллий мафкураси бор миллат бошқа миллатни кўз қорачиғидай эъзозлайди.

Дарҳақиқат, ўзбеклар, қозоқлар, тожиклар элат, халқ бўлиб, XI асрда, туркманлар ва қорақалпоқлар XII аср охири ва XIII асрда, қирғизлар илгарироқ шаклланган бўлиб, Туркистон катта бир хонадон бўлган мўғуллар босқини, Амир Темур салтанати ва хонликлар даврида бу халқлар бир тан, бир жон бўлиб, ўз ҳудуди мустақиллиги ва равнақи учун курашган, замон билан ҳамнафас бўлиб халқлар, элатлар ҳамдўстлигини ташкил қилган. Собиқ Иттифоқ замонида 20—30 йилларда жумҳуриятларга бўлиниб, миллат мақомини олди. Тараққиёт одил ва мустақил давом этиши керак эди. Бироқ акси бўлиб чиқди. Фақат 1990 йилларда бу минтақада мустақиллик шабадаси эсди.

Президентимиз Ислом Каримовнинг Республика Олий Мажлиси иккинчи сессиясида айтган «Тасаввур қилингки, ота юртимиз Туркистон — катта бир уй, буюк бир рўзғор, буюк бир оила. Бу оила фарзандлари қанчалик яқин ва аҳил бўлса, рўзғор ҳам шунчалик обод ва тўкин бўлади», деган ўша ибратли, пурмаъно сўзлари миллий истиқлол мафкурамизга ўзак томир бўлди, десам янглишмайман.

Айни бир пайтда республикалар истиқлоли ҳар жиҳатдан сиёсий-иқтисодий ва маданий-аҳлоқий аҳамиятга эгадир. Ҳар бир жумҳуриятда ўнлаб, юзлаб миллат ва элатлар истиқомат қилади. Ўша миллат ва элатлар қайси республикада яшамасинлар ўз тенг ҳуқуқига эга бўлиб, эркин тараққий қилгандагина сиёсий-иқтисодий мақсадларга эришилади.

Асосий Қонунимизда «Фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш» бош вазифалардан бири эканлиги қатъий таъкидланади. Демак, бунга она-Ватанимиз яққол мисол бўла олади. Чунки, бу диёр халқлар дўстлиги масканидир. Олти йил аввал аҳоли рўйхати ўтказилганда, Ўзбекистонимизда 126 миллат, элат ва этник гуруҳлар яшаётганлиги қайд қилинди. Тарихан дўстлик, биродарлик ўлкаси бўлган республикамиз Марказий Осиё минтақасида ҳам нуфузли ўринни эгаллайди.

ТАРИХИЙ БИРЛИК — ИСТИҚЛОЛ ДЕМАК

«Қуръони Карим»нинг «Иккинчи жузь» 143-сурасида «Сизларнинг бошқа одамлар устида гувоҳ бўлишингиз ва пайғамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун ўта (адолатли) бир миллат қилдик» деганида миллат ва халқлар дўстлигининг метиндек мустаҳкам бўлиши, мақсад сари ҳалол ва покиза меҳнат қилиш зарурлиги қайд қилинган. Зотан, Конституциямизнинг асосий йўналиши ҳам шунга қаратилгандир. У энди ўзбекистонликларнинг Қомуси — Йўлчи Юлдузи бўлиб қолди.

Ўзбекистон давлати мустақиллигининг пойдевори миллий дўстлик ва ҳамкорлик, тарихий бирлик ҳамда умуминсоний ва миллий қадриятларнинг янада равнақ топиши ва мустаҳкам бўла бориши катта оламшумул аҳамиятга эгадир. Тарихий бирлигимиз ўзининг истиқболли истиқлол мевалари ҳосилини бермоқда. Шундай қилиб, Марказий Осиё минтақасида ҳам иқтисодий, ҳам маънавий, ҳам сиёсий жиҳатдан ягона муҳит — тарихий бирлик ташкил қилиш — тараққиётимизни, ҳуқуқий ва демократик давлатлар ҳамкорлиги, ҳамдўстлигини мустаҳкамлайди.

Карим НОРМАТОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

Самарқанд томонларда

НУРОБОД ТУМАНИДА 82 МИНГ

сўмлик совға Янги йил арафасида тўртта мактаб ва тўртта боғча болаларига топширилди. Совғалар учун Нурободдаги Жанубий кон бошқармаси маблағ ажратди.

«ҚУВНОҚЛАР БАҲСИ»

кўрик-танлови Нурободда бўлиб ўтди. Уни туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ташкил этди. Беллашув 1- ва 4-мактаблар ўртасида бўлиб ўтди. Танлов шартларига кўра қуй-қўшиқлар, лапарлар янгради, топқирлик, зеҳнлилик баҳси бўлди. Қалблар «қувноқлар баҳси»дан қувнади. Соврин эса 4-мактаб ёшларига насиб этди.

ЯНГИ БИНО

Бугунги кунда қурилиш қилиш анча қийинлашиб қолди. Лекин ҳаракат қилса бўлар экан. Нурободлик қурувчилар бунинг уддасидан чиқишди. Барча қулайликларга эга бўлган туман суди идораси биноси фойдаланишга топширилди.

ПАСТ ДАРҒОМ ТУМАНИДА

МУВАФФАҚИЯТ ОЛДИНДА

Туманда маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари кўпаймоқда. Бир пайтлар айрим сабаблар билан ёпилиб кетганлари қайта очилмоқда. Яқинда туманда ўнта пойафзал таъмирлаш, ўн иккита сартарошхона, битта радио-телевизор тузатиш устахонаси очилди. Улар аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

ЯНА ИККИ УЮШМА

ташкил этилди: савдо ва қассоблар уюшмаси. Уларнинг асосий вазифаси — тумандаги иқтисодий аҳволни яхшилаш, аҳолига савдо хизмати кўрсатишни тартибга солишдир.

ЕР СОТИЛДИ

Жумада ким ошди савдоси бўлиб ўтди. Унда шаҳар бозори атрофидаги бир гектар ер кичик дўконлар қуриш учун савдога қўйилди. Шундан 60 сотих ер майдони ўз эгаларини топди. (Ҳар бир дўкон учун бир сотих). Демак, яқин йилларда бозор атрофида бир-биридан кўркам дўкон расталари қад ростласа ажаб эмас.

Г. АЛИБОЕВА,
«Туркистон» мухбири.

Фақат шу сон учун

ИСТАМБУЛДА «БАҒРИ КЕНГ ТОШКЕНТ»

Бу қанақаси бўлди, деб ҳайрон бўлманг. «Бағри кенг Тошкент» фирмаси Туркиянинг Истамбул шаҳрида очилган. Унинг шуъбаларидан бири Ўзбекистонда ҳам ташкил этилди. Бу фирма бошлиғи Мухтор Ғаниевнинг айтишича, келгусида шиша идишлар ишлаб чиқаришни ҳамда ерёнғоқни тозалайдиган ва майизни тозалаб қадоқлайдиган тармоқлар очиш режалаштирилган. Бундан ташқари бу фирма Ўзбекистон тракторларини Туркияда сотишни ҳам мақсад қилиб қўйган. Ҳозирги пайтда шишадан тайёрланган пиёлалар, қадаҳлар ва бошқа нафис жилоланган шиша маҳсулотлари ясайдиган ускуналар келтирилди. Шиша маҳсулотлари жаҳон андозаси даражасида ишлаб чиқарилади ва Осиё мамлакатларига сотиш мўлжалланган.

(Ўз мухбиримиз)

- *ОРОЛБЎЙИ «ИНЖУ»ЛАРИ.*
- *БИР ХЎЖАЛИКДА ЙИГИРМА ЙИЛ.*
- *ЁШЛАР ИТТИФОҚИНИНГ 169 АЪЗОСИ.*

Иш билганга... АҒИТОЙ ОҒАНИНГ «ОЛТИН»ЛАРИ

Биз — бир гуруҳ матбуот ходимлари Қорақолпоғистон Республикаси Жуқорғи Кенгесининг сессияларидан бирида иштирок этаётган эдик. Минбарга Жуқорғи Кенгес депутати, Тахтакўпир туманидаги «Тахтакўпир» ижарачилар уюшмаси раиси, ўша пайтда Жуқорғи Кенгес қўмиталаридан бирининг жамоатчилик асосидаги раиси Ағитой Одилов кўтарилганида сессия зали деярлик сув сепгандек жимиб қолди.

Ағитой оға ипга маржон доналарини тергандек, сўзни чертиб-чертиб гапира бошлади. Биринчи муаммо, иккинчи муаммо, учинчиси, тўртинчи, бешинчи... Қайси муаммо қайси вазирликка, кимга дахлдор, қайси муаммо қаршисидаги «қизил чироқ»ни «яшил»га айлантириш лозим?

Хулласи калом Ағитой Одилов барчасини кун тартибига дона-дона қилиб қўя олди. Бу гал улоқ унда кетганлиги сезилиб турарди.

Сессиядан чиқар эканмиз, пешқадам раҳбарнинг ишлари билан, жамоаси билан танишишни кўнгилга тугиб қўйдик.

РАВОН БЎЛГАН ЭМАС РАИСНИНГ ЙЎЛИ

Ҳа, Ағитой оғани кўпчилик танийди. Аммо раиснинг ҳаёт йўли биз ўйлаганчалик равон бўлган эмас. Иккинчи Жаҳон уруши олови собиқ шўролар иттифоқининг ғарбий ҳудудларини қамраганида у бешикдаги чақалоқ эди. Болакай сифатида қирқинчи йиллар азобини, ўсмир бўлиб, эллигинчи йиллар машаққатини шахсан бошидан ўтказди. Эсини таниганидан буён меҳнат билан машғул бўлиб келмоқда.

Йиллар уни, у ўзини тарбиялаб дурустгина ҳисоб-иқтисод мутахассиси бўлиб етишди. 40 йиллик меҳнат фаолияти давомида ўз ихтисослигини ипидан игнасигача, миридан сиригача ўрганди.

Дастлаб ҳозирги «Бўршитов» ижара хўжалигида ҳисобчи бўлиб ишлади. Тиришқоқлиги, ўз касбига меҳри боис бирор марта калаванинг учини йўқотиб қўймади. Кейинчалик ўша хўжаликда уни бош ҳисобчи муовини қилиб тайинлашди. Бу ерда унинг қўли чўтга дадилроқ ўрганди.

Бу тўпланган тажрибалар А.Одилов (аввалги Димитров номидаги) ҳозирги «Қунғироткўл» хўжалигига бош ҳисобчи лавозимига тайинланганида жуда қўл келди. Йирик хўжалик равнақига Ағитой оға ҳам сезиларли улуш қўшди.

Шундан сўнг Ағитой оға туман фирқа қўмитасида йўриқчи бўлиб ишлади. Туман раҳбариятидаги фаолияти унинг ташкилотчилик қобилиятини янада ўткирлаштирди.

1977 йилда Ағитой Одиловични «Тахтакўпир» давлат хўжалигига раҳбар қилиб тасдиқладилар. Шундан буён у хўжаликка муваффақиятли йўсинда етакчилик қилиб келмоқда. Яна бир йилдан сўнг машъал хўжалик ташкил топганига 40, Ағитой оғанинг хўжалик етакчиси қилиб тайинланганига 20 йил тўлади.

Деярлик 20 йил давомида Ағитой Одилов тадбиркорлик билан иш юритгани, етти ўлчаб бир кесгани хўжаликнинг бугунги қиёфасида яққол кўзга ташланиб турибди.

Хўжаликда мавжуд бўлган асосий тармоқларга кўз ташласак бунга тўла ишонч ҳосил қилиш мумкин!

Туман асосан шоличилик ва чорвачилик, ижарачилар уюшмаси эса шоличилик билан шуғулланади. Аммо пахтачилик ҳам бу шимолий ҳудудида фойдали тармоқ, ғўза ардоқли экинга айланмоқда. Буни хўжалик аҳли амалда исботламоқда.

1995 йил айнан шундай бўлди. 300 гектар ерга барака уруғи қадашди. Эрта баҳордан асад ҳамда саратонга қадар тиним билишмади. Пировардида ҳосил чўғи ёмон бўлмади. Режадаги 549 тонна ўрнига 715 тонна бўз ер пахтаси мустақил мамлакатимиз хазинасига ҳадя этилди. Режа 130 фоизга бажарилиб, ҳосилдорлик деярлик 24 центнерга етказилди. Жумладан, Ерали Басқаров раҳбар бригада йиллик режани 137 фоизга, Кенжабой Бухорбоев етакчилигидаги деҳқонлар 136 фоизга уддалашди. Мухтор Мамутов саркор бригада ҳам режадан анча ортиқ ҳом ашё сотишди.

Пахтачиликдан ҳозирча 7 миллион 800 минг сўм даромад олинди. Бу ҳар гектар ерга 26 минг сўмдан тўғри келади, албатта, бу кўрсаткичларга баҳо бериш иқтисодчиларнинг иши. Шундай бўлса-да мазкур миқдор 1995 йилги мураккаб шароитда ҳар гектар шолидан олинган даромадга нисбатан 2 минг сўм кўпдир. Хўжалик азал-азалдан ўзининг мўл-кўл «сариқ олтини» — шолиси билан бутун Қорақалпоғистонга донг таратиб келади. Бу йил Оролбўйи «инжу»сини етиштириш осон бўлмади. Бироқ тадбиркор шоликорлар ҳам бўш келишмади...

ҚАЛОВИ ТОПИЛГАЧ, ҚОР ҲАМ ЁНДИ

1995 йил Қорақалпоғистон шоликорлари учун жуда машаққатли йил бўлди. Энг зарур муддатларда оқар сувнинг кам бўлганлиги экилган шоли майдонларининг ярмидан кўпи бой берилди.

Хўш, «Тахтакўпир» ижарачилар уюшмаси шоликорлари қандай йўл тутишди?

Оқар сув бутунлай тақчил бўлиб қолган кезларда Ағитой оға Одилов, хўжалик бош ҳосилоти, тажрибали мутахассис Нуриддин Ақчабоев, бошқа ўртоқлар муаммо устида жиддий бош қотиришди.

Уйчи ўйига етгунча, таваккалчи уйига етган экан. Таваккал қилиб Ағитой оға оқар сувга насослар орқали коллектор сувни аралаштириб, шолипояларга оқизишни тавсия қилди. То дарёда сув сероб бўлишига қадар шу тадбир туфайли шоли майсаларининг анча қисми омон олиб қолинди. Шундай оғир йилда 9521 тонна — шоли етиштирилди. Унинг 8002 тоннаси давлатга сотилди. Бу 1995 йили бутун Қорақалпоғистонда давлатга сотилган шоли миқдорининг 10 фоизини ташкил этади. 1000 тонна сара шоли уруғи жамғарилди. 120 тонна шолидан хўжаликка зарур моддий техника манбаларини айирбошлаш имконияти вужудга келди. Шолчиликдаги 15 та бригаданинг ҳаммаси йилни яхши якунладилар.

Хўжалик комбайнчилари ҳар галгидек матонат намунасини кўрсатдилар. Жумладан, Озод Ангатбоев 125 ўрнига 241, Толдибой Далмахонов 170 ўрнига 225, Озод Жўлдосбоев 125 ўрнига 155 гектар ернинг шолисини ўриб бердилар.

Юқорида қайд қилиб ўтилган пешқадамларнинг 80 фоизи ёки Ёшлар Иттифоқининг 169 нафар аъзоси хўжалик ишлаб чиқаришининг энг қайноқ жабҳаларида тер тўкмоқдалар. Улардан Райгул Жиемуродова мавсумда 4, Гулсара Сахиева 3 тоннага яқин пахта териб беришди. Гулбарчин Олламбергенова, Лиза Қозоқбоева каби ёш соғувчилар ҳам таҳсинга лойиқ ишлари билан тилга тушмоқда. Хўжалик бошланғич ёшлар ташкилоти котиби Мақсуд Полмонов йигит ва қизлар орасидаги оммавий ишларни жонлантиришга ҳаракат қилмоқда.

ХОНАДАГИ БУҒДОЙ МАЙСАСИ

Ижрачилар уюшмасига боришдан аввал туман ҳокими, Қорақалпоғистон Жуқорғи Кенгеси депутати Зийналетдин Ималатдинов ҳузурида бўлган эдик.

— Биз пахтачилик билан шоличиликни ўнглаб олдик, — деди туман ҳокими. — Оқар сув шароити яхши бўлса икки тармоқ ҳам оқсамаслигига ишончимиз комил. Чорвачиликда сезиларли ўзгаришлар бор. 90 минг бош қўйэчки, 774 бош йилқи, 100 бош туямиз бор.

Ишларимиз яхши. Энг қувончлиси одамларимиз ўз ишларини билади.

Навбатдаги асосий вазифамиз буғдой етиштиришни кўпайтириш, мамлакатимиз ғалла мустақиллигини таъминлашга улушимизни қўшишдан иборат. 5679 гектар ерга кузги буғдой экдик. Деярлик барча далаларда буғдой ривожи жуда яхши. Бу ерлардан лоақал 20 центнердан ҳосил етиштирилганида ҳам 12 минг тоннага яқин дон оламиз. Туман эҳтиёжи учун эса 6500 тонна буғдой зарур. Швейцария фирмалари билан ҳамкорликда қурилган замонавий ун комбинатимиз саноқли кунлардан сўнг ишга тушади.

Мен буғдой масаласида нима учун ишонч билан гапирмоқдаман? Чунки кузги буғдой майдонлари 1 марта суғорилиб, 2 марта озиқлантирилди. Ер туймаса, эл туймас деган гап бор. 50 минг тонна компост ҳозирлаб қўйган эди. Унга қўшиб, ғўза, шоли, буғдойга бериш мумкин бўлган минерал ўғитни бизга худонинг ўзи етказди. Мана, кўринглар!

Туман ҳокими бизга шу ердаги Бўршитов ва Белтов ясси тизмасидан топилган маҳаллий минерал ўғит-глауканит намунасини кўрсатди. Таркибида 20 га яқин фойдали элементлар мавжуд бўлган бу манбадан кунига 350 тоннагача ташиб келтирилмоқда.

Ҳоким ўз хонасида стаканга экиб қўйган буғдой майсасини кўрсатди. 5 сентябрь куни экилган буғдой майсаси 3 қаричдан ўтиб кетибди.

Туман ҳокимлиги биноси олдида ҳам бир парча ерга кузги буғдойнинг турли навлари экилган.

—»Тахтакўпир» ижарачилар уюшмасига борсангиз, буғдой масаласидаги ишларимизни ўз кўзингиз билан кўрасиз! — деди ҳоким.

Ҳақиқатан ҳам хўжаликда 720 гектар ерга кузги буғдойнинг «интенсив», «Сангзор-8», «Сангзор-85» навлари экилган экан. Буғдой майсаларининг ривожи яхши.

Хўжалик 1995 йилдаёқ дон муаммосини ҳал қилиб олди. 295 гектар кузги буғдойдан 567 тонна сара дон олинди. Шунинг бир қисмидан 230 тонна ун тортилди. Бу хўжалик аҳолисига 10 ой муддатга етади.

ДАСТУРХОНЛАР ТЎКИН БЎЛАДИ

Эртакларда афсонавий хазиналар, ҳисобсиз олтину жавоҳирлар ҳақида гапирилади. Инсон эса ўз ҳаётида меҳнати орқали моддий бойлик яратади.

Ағитой оға ва у раҳбар жамоа тасарруфида эса ўша эртаклардаги жавоҳиротлардан ҳам қимматлироқ «олтин» бор. Бу «олтин» — хўжаликдаги 4 минг гектардан ортиқроқ унумдор ер, муқаддас тупроқдир. Ҳазрати деҳқон у ердан «оқ» ва «сариқ олтин», ризқимиз асоси буғдой олмоқда.

Жамоада 621 нафар одам ишлайди. Меҳнаткашларга яхши яшаш, ишлаш учун барча шарт —шароитлар яратиб берилган. Бош ҳисобчи Серик Пиралиев, бош иқтисодчи Пўлат Мамбетов билан суҳбатлашсангиз, ўртача маош, бошқа кўрсаткичларнинг бундай миқдори Қорақалпоғистоннинг ҳар 10 та хўжалигидан биттасидагина бўлиши мумкинлигига ишонч ҳосил қиласиз.

89 фоиз аҳоли табиий газ, 93 фоиз аҳоли ичимлик сув билан таъминланган яқин ойлар ичида бу икки масала тўла-тўкис ечилади.

Тахтакўпир бозори бир ой мобайнида 3 баробар кенгайди. Тахтакўпирликлар сабзавот ва пиёз етиштиришни йўлга қўйишди.

Тахтакўпир туманида иқтисодий ислоҳотлар изчил бормоқда. Буни тадбиркор раҳбар, ажойиб инсон Ағитой Одилов етакчилик қилаётган «Тахтакўпир» ижарачилар уюшмасининг кўп қиррали фаолияти ёрқин тарзда кўрсатиб турибди!

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Туркистон»нинг Қорақалпоғистон Республикаси бўйича ўз мухбири.

Футбол соғлом авлодни тарбиялашга, халқнинг руҳини кўтаришга, ёшларни тарбиялашга хизмат қилиши лозим.
Ислом КАРИМОВ

МИЛЛИОНЛАР СЕВГАН ЎЙИН

Футбол халқимизнинг спорт турлари ичидаги энг севимли ва оммавий ўйинларидан ҳисобланади. Ана шу спорт турини ривожлантириш, моҳир футболчиларни тайёрлаш, шу орқали юртимиз довруғини янада ошириш мақсадида 1993 йил март ойида Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилинган эди.

Қарордан сўнг, бу соҳада бирмунча силжишлар бўлди.

1994 йил октябрь ойида Японияда Осиё ўйинларида Ўзбекистон терма жамоасининг иштирок этиб, ғалаба қозониши кўнгилларимизни нурафшон қилган эди. Лекин ютуқлар қаторида камчиликлардан ҳам кўз юмиб ўтолмаймиз. Жаҳон футболи тараққиётини назарда тутганда биз ҳали бирмунча орқада қолмоқдамиз. Ўтган йили Афросиёб кубогида

СИЛЖИШ... БИЗ КУТГАНЧА ЭМАС

Нигерия ва Ўзбекистон терма жамоалари тўп суришди. Бу ўйинда футболчиларимизнинг нимага қодир эканликларини кўрдик. Майдонда ҳужумчиларимиз кўнгилдагидек ўйнаб, ўзларини оқлашди. Аммо дарвозабонларимиз ва ҳимоячиларимиз ҳақида бироз бош қотиришимизга тўғри келади. Нигерия терма жамоасининг ўйинчилари жисмонан, ўйин техникаси жиҳатидан кучли эканликларини намойиш этишди. Нигерияда бўлиб ўтган Афросиёб кубоги жавоб ўйинида ФИФА Президенти Жао Авеланж бизнинг жамоамизга нисбатан илиқ муносабат билдирди. Унинг «Ўзбекистон терма жамоасининг ютуқлари ҳали олдинда» деганда у ҳар томонлама ҳақ эди. Бизда бу борада қатор имкониятлар бор. Ўйинчиларимизда Ватан туйғуси, миллий ифтихор ҳислатларини кучайтириш, шаҳар ва қишлоқларимизда футболга лаёқати бор йигитларни махсус спорт мактабларига жалб этиб, тарбиялашимиз керак.

Бу йил Саудия Арабистонида футбол бўйича Осиё чемпионати бўлиб ўтади. Унда Ўзбекистон терма жамоаси Баҳрайн ва Тожикистон терма командалари билан биргаликда саралаш ўйинларида иштирок этади. Қолаверса, Франциядаги жаҳон чемпионатининг саралаш учрашувлари... Терма жамоамиз тарихида илк бор бундай имконият пайдо бўлмоқда. Имкониятдан унумли фойдаланишга кўп нарсалар боғлиқ. Биз терма жамоамизга омад тилаб қоламиз.

Баҳтиёр СУЛТОНОВ, Икром НИЁЗОВ, мухлислар.

Куни кеча республика Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғинда мамлакатимизда футболни ривожлантиришга алоҳида аҳамият зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Унда 1993 йили қабул қилинган Ўзбекистонда футболни ривожлантириш тўғрисидаги қарорнинг тўлалигича амалга ошмаганлиги айтиб ўтилди. Баъзи бир мутасадди раҳбарларнинг эътиборсизлиги боис, унинг моддалари ҳаётга кенг татбиқ этилмаганлиги кишини ранжитади. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов бу борада қилиниши лозим бўлган ишлар тўғрисида батафсил сўзлаб берди.

Мажлисда «Пахтакор» футбол жамоаси ва унинг бугунги мавқеи ҳақида ҳам сўз борди. Сиз ушбу суратда кўриб турган йигитлар футболни жони-дилидан яхши кўришади. Улар ака-ука Назаровлардир. Эркин Назаров (ўнгда) қатор йиллардан буён копток суради. Мухлислар эътиборини қозонган. Бир вақтлар собиқ Иттифоқ даврида ёшлар терма жамоасида ўйнаган. Дилмурод (ўртада) ни-ку билмаганлар йўқ, бўлса керак. У 1995 йилги мавсумда ажойиб ўйин кўрсатди. Моҳир тўпурар номини олди. Иккаласи ҳам «Пахтакор»да. Ўктам (чапда) ҳам бир вақтлар футбол ўйнаган. «Пахтакор» спорт футбол мактабида ўқиган. Копток сурган.

Мамлакатимизда бундай оилалар жуда кўп. Шунинг ўзиёқ республикамизда футболнинг оммалашганидан далолатдир. Бир кун келиб у жаҳон миқёсида ўз ўрнини топа олса, ажаб эмас.

СУРАТДА: ака-ука Назаровлар. Муҳаммад АМИН.

ФУТБОЛНИНГ ОММАВИЙЛИГИ УЧУН

Нукусда Қорақалпоғистон шаҳар ва туман ҳокимлари, тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари иштирокида футболни ривожлантириш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси раиси У. Аширбеков бошқарди. Йиғилишда Президент Ислом Каримовнинг куни кеча республика Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган мажлисда сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди. Йиғилишда футболни ривожлантириш, унинг оммавийлигига эришиш юзасидан олиб борилаётган ишлар ҳали замон талаби даражасида эмаслиги, Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг бу борадаги қарори тўла бажарилмаётгани қайд этилди. 1994 йилда Қорақалпоғистон етакчи футбол командаси олий лигани тарк этди. Бунга спортчилар учун етарли шароит яратилмагани, спорт моддий-техника базаси мустаҳкамланмагани сабаб бўлди. Футболчиларни тарбиялаб вояга етказишга хизмат қиладиган спорт мактаблари фаолиятига эътибор кучайтирилиши зарур.

Йиғилишда ана шу масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Сурхондарё вилоят ҳокимлигида ҳам ана шу масалага бағишланган йиғилиш бўлди. Уни вилоят ҳокими Ж. Норалиев бошқарди. Йиғилишда маҳоратли футболчилар етиштириш, стадионлар қуриш, футболчиларни иқтисодий ва ижтимоий ҳимоялаш, профессионал футбол клубларини ташкил этиш каби масалалар муҳокама қилинди. Ҳозирги вақтда вилоят биринчилигида 19 та, республика футбол мусобақалари биринчи лигасида 1 та ва олий лигада 1 та команда иштирок этяпти. Бироқ жойларда футболнинг оммавийлигига эришиш соҳасида жиддий камчиликлар мавжуд. Вилоят шаҳар ва туманлари ҳокимлари, хўжалик, корхона, ташкилот ва муассаса раҳбарлари бу иш билан жиддий шуғулланишлари зарур.

Йиғилишда вилоятда футболни ривожлантиришга қаратилган тадбирлар мажмуаси ишлаб чиқилди.

Ранг-баранг олам

ОҒУ КУЧИНИ ЙЎҚОТГАНДИ

Али Муҳаммад Покистоннинг Харон шаҳрида яшайди ва ерқазар бўлиб ишлайди. Меҳнат ҳақи кам, лекин озиқ-овқатига етади.

Бир куни Али чет кўчалардан бирида меҳнат қиларди: қуроли белкурак, водопровод учун ҳандақ қазарди. Ер қаттиқ бўлиб, ишчини ҳоритди ва нафасини ростлашга ўтирди. У тасодифан оёғи остидан инсон скелети суякларига кўзи тушди, қўл бармоқлари суякларидан бирида тошли узук ялтираб турарди. Муҳаммад топилмага узоқ тикилиб қолди. Бирдан тош ички ёпиқ пружина таъсирида юқорига кўтарилди. Унинг тагида кичкина чуқурча бўлиб, унда сарғиш-кўкимтир кукун бор эди. Али Муҳаммад ўз топилмасини олиб борган биокимё лабораториясида бу кукун ўсимликдан олинган кучли таъсир этувчи оғу эканлигини аниқлашди. Лекин у ер остида кўп йиллар мобайнида ётганлигидан ўз хусусиятини йўқотганди. Бу ажойиб топилманинг ёшини тахминан 400 йил деб белгилашди. Бу ҳақда Покистонда чиқадиган «Пакистан таймс» газетаси ҳикоя қилган.

ФОЙДАЛИ ВА ИШОНЧЛИ ҚЎРИҚЧИЛАР

Англиянинг Эмворт шаҳри аҳолисидан бирининг уйини... лочин қўриқлайди.

Қанотли соқчи ўз вазифасига ғоятда жиддий муносабатда бўлади. Бир куни у гаражга киришга уринган ўғрига ташланди. Дарғазаб қушнинг панжаларида ўғри кийимидан бир парчаси қолди. Полиция кийимнинг ана шу парчаси бўйича жиноятчини топди ва ҳибсга олди.

Англиянинг иккинчи бир шаҳри — Думбартондаги виски сақланадиган омборхона ҳудуди бўйлаб бир неча ғоз сайр қилиб юради. Бегона киши кўриниши билан улар қаттиқ овоз чиқариб, ғақ-ғақлашиб, навбатчи соқчини чақиришади. Омборхона эгаси қоровулга қараганда ғозларни сақлаш фойдали деб ҳисоблайди. Ахир ғозларга маош тўланмайди, бундан ташқари улар тухум ҳам беради.

ЭНГ УЗУН ОЁҚЛАР

Ҳинд Шридхор Чилларнинг оёқлари дунёдаги энг узун оёқлар бўлса керак. Унинг қўллари узунлиги ҳам 95-100 сантиметрни ташкил этади.

Узун оёқлар қувонч билан бирга, муаммоларни ҳам келтириб чиқаради. Бир томондан, Чиллар сураткашлик касбини бажаришида муайян қийинчиликларга дуч келса, иккинчи томондан, оиласида ҳам нохушликлар юзага келиб туради. Унга қараш кўп вақтни ва пулни талаб қилади. Бироқ, шундай бўлса ҳам, у ўзининг узун оёқларини асраш лозимлигини билади.

Луқма

КОНДУКТОР КИМ?

Ҳар кун автобус, троллейбус ёки трамвайга чиқасиз. Ва ҳар сафар «за проезд, вақтида билет олинглар» деган хитобни эшитибгина салонда кондуктор борлигини пайқайсиз. Гоҳида тиқилинчда кимга пул узатишга ҳайрон бўлиб, кондукторни қидирасиз. Нимага деганда, кондукторларнинг махсус иш кийими йўқ-да. Қолаверса, улар ҳам ҳар хил тоифадаги кишилар. Бири онангиз, отангиз қатори, яна бири қизингиз, ўғлингиз ёки опа-укангиз тенгилар. Ёнингизга 10—11 ёшли болакай келиб сиздан йўл ҳақи сўрамагунча унинг «кондуктор» эканлигини билмайсиз ҳам. Ҳойнаҳой у шофёрнинг ўғли ёки укаси чиқар.

Мен бир нарсага ҳайронман. Нафақахўрлар, талабалар ойлик чиптасини ҳужжатларини кўрсатиб сотиб олганларидан кейин, нимага энди ҳар бир транспортда яна нафақахўрлар ва талабалар ойлик чипта билан ҳужжатларини кўрсатиши керак экан.

28-автобусда бир талаба қизнинг ойлик чиптасини олиб қўйишди. Баҳона: унинг хужжати йўқлиги. Бир отахон шофёр йигитни инсофга чақирди:

— Болам, қайтариб бер! Мусофир экан. Нима, якшанба куни улар автобусга чиқиши мумкинмасми? Битта ҳужжатни деб у бир ойлик чиптасидан айрилсинми?

— Бобой, ишингиз бўлмасин! Биздан план талаб қилади, план! — дея жеркиб жавоб берди шофёр йигит.

Талаба қиз кўзларига ёш қалқиганча тушиб кетди.

41-автобусдан Фарҳод бозорида тушаётиб 12—13 ёшлардаги «кондуктор» болакайнинг «Хой, студентческий қани?» — дея бақирганини эшитдим. Сумкачамни титкилаётувдим, ёнимдаги отахон:

— Қизим, кетавер, қидириб ўтирасанми, — деб кондуктор болага юзланди: — Бор экан, болам, бор экан.

— Қизингизми, у! Ҳужжатини кўрсатсин-да, — деди болакай.

Мен унга ҳужжатимни кўрсаттачгина автобус жойидан жилди.

Трамвайда эса кондуктор бола уч талабани ушлаб олганча уларга ваъзхонлик қиляпти...

— Ҳозир ўқимаяпсизлару, тўлаларингиз. Хужжат — пужжатинг ўтмайди!

Талабалар у билан пачакилашиб ўтиришни ўзларига эп кўрмай йўл ҳақи тўлаб жўнаворишди.

Ёз ойларида кўпчилик талабалар шаҳарда қолишади. Чунки практикаларини (амалиётларини) шу ерда ўтказишади. Шундай экан, уларнинг ойлик чипталарини сотиб олишга, транспортлардан фойдаланишга ҳақлари борми, йўқми?! Ёз ойларида талабалар ўқимас экан, унда нимага ойлик чипталарини сотувга чиқаришади?! Мутасадди раҳбарлар шунга ҳам озгина эътибор берсалар. Биз талабалар эса кондукторларнинг заҳарли, қўпол сўзларини эшитмасдан эркин юра олсак. Кондукторларни махсус иш кийимларида кўрсак...

Ҳонбуви ҲИММАТ қизи, ТошДУ, журналистика факультети талабаси.

Сиз кутган учрашув

МАКТАБ САҲНАСИДАН БОШЛАНГАН ЭДИ

У кишини республикада танимаган, билмаган хонадон йўқ. Санъат ихлосмандлари учун жуда қадрли.

МАВЛУДА, РИСОЛА, ТАМАРА

«1941 йилнинг 2 январида таваллуд топганман. Кетма-кет тўрт қиз туғилганмиз. Мен кенжа бўлганим учун жуда эрка эдим. Аммо койишмасди.

Мавлуд ойида туғилганим боис, исмимни Мавлуда қўйишган экан. Кейин эса рисоладаги қиз бўлсин деб, ният қилишиб Рисола қўйишибди. Отам Андижон вилоятининг Шаҳрихон шаҳридан. Новвой оиласида туғилган. Катта ишларда ишлаган. Термизда, Каттақўрғонда, Тўрақўрғонда, Деновда, Калинин (ҳозир Занги ота) туманларида райком секретари бўлган. Тошкентга таклиф қилишгандан кейин, Марказқўмда фаолият кўрсата бошлаган. Уйдагиларнинг айтишларича, отам санъатга маданиятга ўч одам бўлган экан. Мутолаа қилишни жуда ёқтирган. Бир сўз билан айтганда, замонасининг олди одамларидан бўлган.

Ўша кезларда Тамарахоним элга танилиб, оғизга тушган даврлар бўлган экан. Шу боис, бўлса керак, Тамарахонимнинг йўлини берсин санъаткор бўлсин дея исмимни учинчи бор ўзгартиришган. Шу-шу Тамара бўлиб кетдим.

«МЕН МУҲАНДИС БЎЛАМАН»

«Ростдан ҳам санъатни севардим. Умуман отамни таъсири бўлганми, уйда маданиятни қадрлашарди. Кўп ўқирдик.

Пойтахтнинг Ишчилар шаҳарчасида 20-мактаб бор. Бу ерда таълим-тарбия олганлар орасидан Насиба Мақсудова, Насиба Иброҳимова, Тўлқиной Қодирова, Рихси Иброҳимова кабилар чиққан. Мактабда ўқиб юрган кезларимни жуда яхши эслайман. Шўх эдим. Ҳатто мактабда ҳам шўхлигимни қўймасдим. Ўқитувчилар ҳам мендан безор эди. Бироқ, фанларни яхши ўзлаштирардим. Айниқса, математика, физика фанларидан ҳечам қийналмасдим. Кўпчилик тенгдошларим, устозларим ҳам «Катта бўлсанг, албатта математик бўласан», «Ана, математик келаяпти», дейишарди. Бора-бора бу фанларга бўлган қизиқишим ўрнини санъат бутунлай ўзига ром этди. Адабиёт ўқитувчимиз бўларди. У киши (Инобат опа) дарсни чунонам усталик билан ўтардики, қойил қолардик. Назаримда санъатга, шу соҳага ўтишимда ўқитувчимизнинг улуши катта бўлган. Ўқув даргоҳининг ўзида драма тўгараги бўлиб, уни ҳам ўқитувчимиз бошқарарди. Мактаб саҳнасида «Юрак сирлари», «Оғриқ тишлар», «Бой ила хизматчи» пьесаларидан кўринишлар қўярдик. Ҳамза театрига бот-бот бориб турардик. Албатта драма тўгаракда қатнашганим, кичик саҳналарда турли роллар ижро этганим бора-бора ўз таъсирини берди.

Кўз очиб юмгунча мактаб йиллари ҳам ортда қолди. Ҳаммамиз қайси институтга борсак экан, деган ўй билан каловланиб қолдик. Ўша пайтлари қизиқ эди-да, ўзи. Ҳозирги пайтдагидек ота-оналар фарзандларининг изидан зир югуришмасди. Ҳатто ота-оналар ўғлининг ёки қизининг қайси институтга ўқишга кираётганини ҳам билишмасди. Тўғри, унда-бунда қандай мутахассис бўлиши ҳақида тергаб қўярди, бироқ, ҳозиргидек фалон жойда ўқийсан, деб мажбурлашмасди.

Ҳали-ҳали ҳайрон қоламан. Бир дугонам келиб, «Юр, политехникага ҳужжат топширамиз, муҳандис бўламиз», деса, индамасдан кетаверибман. Билмадим, ўша йиллари имтиҳонлар унча қийинмасмиди ёки болалар иқтидорлимиди, ишқилиб институтга кирганмиз.

Олий даргоҳда ўқишни ҳам бошлаб юбордик. Бир куни институт эълонлар тахтасида драма тўгарагига талабаларнинг қабули бошланганлиги ҳақида эълон ўқиб қолдим. Драма тўгарагини Қудрат Хўжаев деган бир домла олиб борарди. У киши асосан салбий ролларда чиқарди. Домла беш-ўн минут суҳбатлашгач, ўн нафар қизларнинг орасидан мени танлаб олди.

Илк бор институт саҳнасида Назир Сафаровнинг «Уйғониш» пьесасини қўйдик. Пьесадан кейин домлам мени ёнларига чақириб: «Қизим, сенинг ўрнинг саҳнада экан», дедилар. Бу орада биринчи курсни ҳам тамомладик. Таътил бошланди. Энди таътил ойларида нима билан шуғулланишни маслаҳатлашиб турганимизда, Қудрат Хўжаев менга мурожаат қилиб қолдилар.

— Ўша гапим ёдингдами? Театр ва рассомлик санъати институтига қабул имтиҳонлари бугун-эрта бошланади. Бир вақт топиб, актёрлик маҳоратидан имтиҳон топшир. Ўтсанг ўтдинг, ўтмасанг яна политехникада ўқишингни давом эттираверасан.

Опам Дилором билан минг бор иккиланиб, институтга бордик. У ерда топширилиши лозим бўлган имтиҳон шартлари билан танишдик. Сўнгра белгиланган куни келиб, имтиҳон топширдик. Имтиҳон қабул комиссияси аъзолари мени студентликка қабул қилишибди.

«ОТАМ АРВОҲЛАРИ ШОД БЎЛДИ»

«Ўзим ҳам ишонмайман денг. Лекин уйдагилар бу ҳақда ҳали билишмасди. Улар учун мен политехника институтида ўқир эдим. Дарсларга қатнаб юравердим. Бу орада талабаларни пахтага олиб кетишди.

Пахтадан кейин яна дарслар давом эта бошлади. Бир куни уйга борсам, политехника институтидан телефон қилишиб: «Қизингиз нега дарсга келмаяпти?» деб айтишибди. Ойим ёнларига чақириб олдилар. Журъат қилиб, Театр ва рассомлик санъати институтининг актёрлик факультетида ўқиётганимни айтдим. Бироз койиган бўлдилар, аммо қилган ишимни маъқулладилар. Отанг ҳам шуни хоҳлагандилар, дедилар.

Кейин ўйлаб қолдим. Ростдан ҳам отамнинг арвоҳлари мени қўллаб-қувватлагандир. Отамдан гўдаклигимда ажраганман. 1942 йили отам жангга кетган. Шу-шу қайтмаганлар».

ОИЛА

Институтда ўқиб юрган кезларим Мели ака бизга сабоқ берарди. Аслида у киши ҳам шу институтнинг режиссёрлик факультетида сабоқ оларди. Шу билан бирга биз талабаларга ўқитувчилар билан бирга дарс берарди. Иккинчи курсни битираётиб, Мели ака совчи қўйди. Турмуш қурдик.

* * *

Қаҳрамонимизни таништириш вақти етди, назаримизда. Тамара МАҲКАМОВА. Куни кеча 55 ёшни қарши олдилар. У киши Ўзбекистон телевидениесининг «Ёшлик» таҳририятида 20 йил режиссёрлик қилган. «Телевизион миниатюралар театри» орқали кўпчиликка таниш. Саид Аҳмад, Элбек Мусаев, Алп Жамол, Саъдулла Сиёев, Неъмат Аминов каби ёзувчиларнинг қатор асарларида асосий ролларни ижро этган. Кўп ҳолларда асар муаллифлари «шахсан Тамарага» деб ёзиб қўйишарkan. Раҳмат Файзиевнинг «Ҳазрати инсон» асарида, Асқад Мухторнинг «Чинор»ида, А. Франснинг «Соқов хотин»ида саҳнага чиққан. Г. Горининнинг «Бир эркак ва саккиз аёл» ҳажвий пьесасида саккиз аёлни ёлғиз ўзлари ижро этган.

Ойбекнинг машҳур «Қутлуғ қон»ида Нури образи ҳали-ҳали кўз ўнгимизда.

* * *

Яна Тамара опанинг ҳикояси:

Бир куни ойим билан бекатда турган эдик. Биздан сал нарида икки кампир гурунглашиб туришарди. Олдинига унча эътибор бермадим. Бундоқ қарасам улар мени кўрсатиб, «Бетинг қурсин...» дея қўлини бигиз қилишаётир. Нима қилишимни билмайман. Ойимнинг фиғони фалакка кўтарилди. Мени койиган бўлдилар. «Иккинчи маротаба телевизорда чиққанингни кўрмайин». Қанийди уларга тушунтира олсам. Ойи, дедим, ахир улар Нурини сўкишаяпти. Мени эмас-ку. Мен ахир Тамараман. Шу гаплардан сўнг ойим бироз шаштларидан тушдилар.

* * *

Биринчилардан бўлиб Наврўз кунлари узуккун телемарафон ўтказдик. Бунда ҳам Мели ака билан биргаликда. Дадахон Ёқубов ҳамкорлигида. Бу ўтказилган биринчи телемарафон 25 соат 15 минут давом этди. Бир сутка оёқда тик турдик. Бироқ, чарчаганимизни ҳам, толиққанимизни ҳам сезмадик. Ўша кунги иштиёқимиз, меҳримиз бўлакча эди.

Ҳеч ёдимдан чиқмайди. Телемарафон кетаётган пайтда икки нафар қария студиямизга кириб келди. Икки дона иссиқ нон (бу нонлар жуда антиқа: гўё бир тандир дейсиз. Уни қандай қилиб ёпишган, ҳайронман. Ноннинг устига «Наврўзингиз қутлуғ бўлсин!» дея ёзилган. Уни синдиришга ҳам қўлимиз бормади. Ҳали-ҳали бу табаррук нонлар ишхонамда турибди. Худо хоҳласа, нон ҳақида бир кўрсатув қилиш ниятим бор. Ўшанда албатта фойдаланаман...»

Қаҳрамонимиз муносиб тақдирланди.

...Айни кунларда Тамара Маҳкамова ижтимоий-иқтисодий кўрсатувлар таҳририятининг ҳуқуқ бўлимида фаолият кўрсатаётир. Аммо... ҳамон у қувноқ ва шўх Тамара бўлиб қолмоқда.

Муҳаммад АМИН.

СУРАТЛАРДА: Тамара Маҳкамова неваралари даврасида; «Алишернинг ёшлиги» спектаклида Гулбегим образида.

САМАРҚАНДДА КИНО БАЙРАМИ

Самарқандда жаҳон киносининг 100 йиллиги ва ўзбек киносининг 85 йиллиги муносабати билан Кино фестиваль очилди. Уни Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси, республика кинематографиячилар уюшмаси, Самарқанд давлат чет тиллар институти ҳамда Самарқандда фаолият кўрсатаётган «Альянс франсез» ташкилоти жамоалари уюштирди.

Шаҳардаги энг ҳашаматли «Самарқанд» кинотеатрида шу муносабат билан ўтказилган тадбирда Франциянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Жан Клод Ришар кино тарихи ҳақида гапирди, киномухлисларга янги француз фильмини тақдим этди.

(ЎзА).

Фақат шу сон учун

«БЕШБОЛА»ДАГИ ЧОЙХОНА

Кабобпаз Нуриддин Болбеков, ошпаз Раҳматилла Шодиев ҳамда етакчи мутахассис Нуриддин Ҳожиевлар Жиззах вилоятининг Ғаллаорол туманидаги Бешбола қишлоғига қарашли Тошкент — Бухоро йўлининг устида «Шаҳноза» хусусий чойхонасини очишди. Хўрандаларга асосан бозордан харид қилинган мева ва сабзавот, маҳсулотлардан овқат тайёрланаётир. Келгусида «Шаҳноза» ўз ёрдамчи хўжалигига, сабзавотлар етиштириладиган ҳосилдор ерига эга бўлади. «Шаҳноза»да 16 киши ишламоқда. Бу кичик жамоа очган чойхона хўрандалар билан гавжумлашгач, ён атрофдаги деҳқонлар чойхонанинг ёнини бозорга айлантириб юборишди.

ШОДИ АКА ТЕЗКОР ОДАМ

Навоий шаҳрида очилган «Экспресс — сервис» ишлаб чиқариш тижорат корхонаси бош раҳбари Шоди Исмоилов ҳар бир дақиқани тежайди. У ҳар куни кечқурун ён дафтарчасига эртага бажарилажак ўн бешта ишни ёзиб қўяди. Сўнг бажара олмаганларининг сабабини кечқурун ахтариб топади. Шунинг учун бўлса керак, бу одамнинг иши юришди. Унинг қўл остида ҳозир 302 киши ишламоқда. Навоийнинг учта катта икки қаватли дўконлари «Экспресс-сервис»га қарашли. Айни замон тезкор кечаётган онларда тезкор одам ғолиб чиқишига Шоди ака Исмоилов кафиллик беради. Бу ерда ўртача маош 1,5 минг сўм. Бу корхонада қаҳвахона, қандолат тайёрлаш ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрловчи тармоқлар мавжуд.

Т. ЁРҚУЛОВ, Ўз мухбиримиз.

ТАШКИЛОТ ҚУЙИДАГИ МАҲСУЛОТЛАРНИ КЕЛИШУВ АСОСИДА СОТАДИ

1. Кам тузланган помидор. (1 литрли банкада).
2. Томат пастаси. (1 литрли банкада).
3. Чармдан тикилган эркаклар оёқ кийимлари.

МАЪЛУМОТЛАРНИ ШАНБА ВА ЯКШАНБАДАН ТАШҚАРИ СОАТ 9 ДАН 17 ГАЧА 45-91-48 телефони (Тошкент шаҳри)дан олишингиз мумкин.

Таҳририятга мактуб

ИККИ ЁРТИ БИР БУТУН

УШБУНИ ёзиш ёки ёзмаслик ҳақида узоқ ўйладим. Ниҳоят... қўлимга қалам олдим. Зеро, Ҳадиси шарифда ҳар бир яхши сўз ҳам савоб эканлиги марҳамат қилинади. Каминанинг ҳозирги имкон даражаси айни чоғда бундан ортиғига қодир эмас...

Энди гапнинг «омади»сига ўтай. Дўстларимдан бири қамалиб чиққан. Муддатни ўтаб юрган чоғида рафиқаси (эндиликда собиқ) «садоқат шеваси»ни ўткинчи ҳавас «меваси»га алмаштирган. Хуллас, дўстим «қайтиб» келгач, хотини билан орани очиқ қилди. «Тешик мунчоқ ерда қолмаганидек», заргар ҳам хор бўлмас экан... Яхши ниятлар билан қайта уйланди. Менинг назаримда, турмушлари анча осуда эди. Лекин... икки ойча аввал дўстим мени йўқлаб келиб қолди. У ёқ-бу ёқдан сўзлашиб ўтирдик. Кейин «бир дўстлик қилишим»ни сўради.

— Битта оғайнигарчилик қилгин, — деди илтимоснамо, — жуда қийналиб кетдим.

Мен ҳайрон бўлдим.

— Биласан, — деди ички бир ўкинч билан, — қамалиб чиққанман. Иккинчи марта уйланганман. Айтишади-ку, «ошсиз-нонсиз уй бор, жанжалсиз уй йўқ», деб. Хотиним билан баъзан жанжаллашиб қоламиз. Одамга алам қилади, ҳар галги арзир-арзимас оилавий можародан кейин хотиним нуқул қамалиб чиққанлигимни юзимга солади. Бу ҳам майли, дарров участка инспекторига устимдан арз ёзадиган одат чиқарибди. Ариза тушдими тамом, муқаддам судланганлигим боис олиб кетишади. Кейинги уч ой ичида тўрт марта шундай ҳол рўй берди. Бир гал бир кун, икки гал уч кундан, яна бир сафар икки кун «ўтириб», яна камида 750 сўмдан 1000 сўмгача жарима ҳам тўлаб келдим. Тўғриси, жонга тегди. Ҳозир хотиним уйига кетиб қолган. Эрта-индин юкини ҳам олиб кетишади. Энг алам қиладигани, қамалиб чиққанлигимни кўра-била туриб, ўз розилиги билан менга турмушга чиққан эди, охир-оқибат эса...

Дўстим гапини тугатмади-ю, эй, деганча тиззасига бир урди.

— Хўш, мен қандай оғайнигарчилик қилай? — дедим биттадан сигарет тутатилгач.

— Ёз, — деди бармоғини хонтахтага нуқиб, — сен ёз. Битта мақола ёзгин, мақсадим, ўзимга ўхшаш тақдирли ўттиз ёшгача бўлган қизга уйланиш. «Икки ёрти бир бутун» бўлса ажабмас. Хуллас, оғирчилик кўрган, ўзим каби армонли умр йўлдоши излайман!

Ўша кундан бери 5—6 марта келиб кетди, кунора қўнғироқ қилади. Савол эса ҳар гал бир хил: «Менинг илтимосим нима бўлди, ёздингми?». Мен эса ҳар гал мақола ўрнига баҳона қидираман. Ва ниҳоят.... ёздим!

Азиз муштарийлар! агар таниган-билган оилаларингизда ёки танишларингиз, ёши 30—32 гача (дўстим 34 ёшда) қизлар бўлса ёки эр кишининг ўтмишини эмас, келажагини ўйлайдиган, оқила аёллар бўлса, айтиб кўринг, ушбу мақоладаги мулоҳазаларни. Зеро икки кўнгилни топиштириб, оила яралишига сабабчи бўлмоқ ҳам улуғ савобдир. Шундай савобдан четда қолмайлик!

Дилмурод САЙИИД, Тошкент шаҳри.

Янги шеърлар

ТЎРТЛИКЛАР

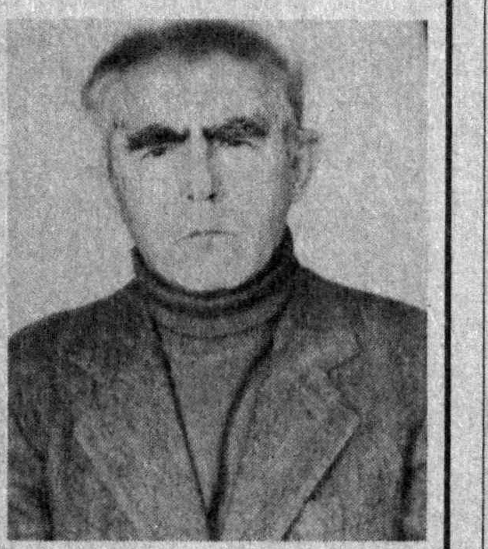

Ешлигин эсламас киши бўлмайди,
Бўлса ҳам камдан-кам — эси кетгандир.
Эси кетганлигин сабаби ҳам шу
Ешлиги бемаҳал эсиз кетгандир.

***

Шоҳинг синар вақти бемаҳал,
Сўзлайверсанг мазабемаза.
Дарахт асли кесилармиди
Болта учун даста бермаса.

***

Манзил қанча йироқ бўлмасин,
Бедорликка барвақт етасан.
Кўзлар бўлсанг тунлар роҳатин
Қуруқ орзунг билан кетасан.

***

Сени билмак бўлган сўзингга боқар,
Сўзингдан топмаса, кўзингга боқар,
Ўзингдан-ўзингни сўрама, зинҳор,
Бўзчисан, тўқиган бўзингга боқар.

***

Ешликда муҳаббат ошиқоси бўл,
Қўлингдан берма ҳеч вақтинг-нақдингни,
Ўтганинг қайтмайди, ешлик ғанимат,
Ғанимат дамлардан сўра, бахтингни.

***

Ешликни гул десанг, севги болари,
Ешликда бенуқсон буларкан, бари,
Қарилик етишгач, сендан ҳаммаси
Узрсиз узоқлаб кетаркан нари.

***

КАРВОН ЎТМОҚДА...

Яхшилар яшасин,
Унсин-яшнасин!
Деганларнинг бири отам эдилар.
Хушфеъл, эл-юрт оғзига тушган,
Одамохун, сахий, ҳотам эдилар.
Мен ҳамон эслайман,
чор-ночорларга
Қўлларин узатиб қайишганларин.
— Бой ота, сахийлик эви билан, деб
Айрим одамларнинг койишганларин.
Нима, икки туғиб бир қолганингми?
Ўзингни ўйлагин улардан кўра,
Савоб топмоқ бўлсанг, ғофил бўлмайин,
Сенга ризқ бергувчи Эгамдан сўра.
— Ҳа, майли, биродар,
Киши ўтмишин
Унутиш керакмас, деб қўярдилар.
Болалар қўлида нимаики бўлса,
Ҳазиллашиб олиб еб қўярдилар.
Улар бақрайганча қараб қолишса,
Отам кулиб дарҳол кўнглини овлаб,
Ҳар хил ширинликлар бериб, эркалаб,
Хушнуд этардилар ёнларин ковлаб.
Хўрозқандми, майли, жийда-туршакми,
Ҳаммаси улардан топилар эди,
Отамни кўрганда мурғак гўдаклар
Палапон қушлардек талпинар эди.
Отамлар эл кўрган, кекса ёшга тенг,
Яхшилик йўлини ўйлар эдилар.
Кунда тинмагур бу болалар билан
Чиллакми, човгонми ўйнар эдилар.
— Отангиз бошқача эди, дейишар,
Таниш-билишларни кўрсам аввалам.
Отанг одам эди, меҳр-шафқатли,
Сен ҳам отанг йўлин тутгин, ҳа болам.
Дуода руҳини ёд эт, унутма.
Энди улар изин топмоқлик қийин.
Бизлар ҳам ғанимат, карвон ўтмоқда,
«Аттанг!» деб тиззага урмангиз кейин.

Толиб ЙЎЛДОШ

КУЛАСАН — ҚАЙҒУНГДАН ҚОЛМАЙДИ АСАР

Бу дунё ўзи асли тарқаган бозор,
Қадр-қиммати рост тухмат тошлардан.
Қўрқманг сиз, ҳеч кимга етмайди озор,
Отилган ўқ-ёйдек камон қошлардан.

Вақт — кар-даволамас дил чандиғини,
Тилида севгининг боли — заҳари.
Ёт кўздан яширган сир сандиғини,
Тишларим — асраган дуру-гавҳарим.

Холос этган юрак нохуш йўллардан,
Ҳали кўз очмаган рашк норасида.
Олиб чиқди мени суяб йўлларда,
Умр кўрган умид соч толасидан.

* * *

Ўткинчи кулфатлар бўлса зим ғойиб,
Қасам ичар умрим ёрим, вафо деб.
Юзларимни беҳишт сувига чайиб,
Қарайман ўзимга Момо Ҳаводек...

Бўляпман ўзим ҳам ўзимга манзур,
Сажда қилиб ҳар кун юз бор Қуръонга.
Турк миллат беш қўлдек бирлашмоқда, кўр.
Лойиқ бўлиш учун Буюк Туронга!

БУ КУНГА ЕТГУНЧА...

Куласан — қайғумдан қолмайди асар,
Йиғлайсан — вужудим айланар тошга.
Одамлар ғамидан қилмаймиз ҳазар,
Ўзни топширганмиз тоғдек бардошга.

Яшадик меҳнатни юртга бағишлаб,
Учиб хаёлимиз ет диёрларга.
Нетсин ташласинми тилин бўғизлаб,
Ўзни бағишлаган қалб шиорларга.

Куласан — қайғунгдан қолмайди асар,
Йиғлайсан — вужудинг айланар тошга.
Одамлар ғамидан қилма сен ҳазар,
Истиқлол — бахт қўнганда бошга!

Гулчеҳра РАҲИМОВА.

1985 йил 9 сентябрь куни Алишер Навоий номидаги Давлат Катта опера ва балет театрида Ойбек туғилган кунининг 80 йиллиги ўзбек маданиятининг улуғ маъракаларидан бири сифатида нишонланган. Ўша куни эрталаб ёзувчилар, олимлар ва Ойбек ижоди мухлислари улуғ адибнинг Форобий қабристонидаги абадий оромгоҳини зиёрат этганларидан кейин Ойбек уй-музейи тантанали вазиятда очилган.

Ўша куни уй-музейи тантанали очиш маросимини бошқариш шарафи Ойбекнинг самимий шогирдларидан бири, «Қутлуғ қон» романи асосида «Зулматдан зиё» деб аталган опера либреттосини ёзган оташзабон шоир Туроб Тўла чекига тушган эди. Ҳавас қилса арзийдиган катта ички интизомга эга бўлган шоир бу юмушга жиддий тайёрланиб, устоз шеърларини қайта ўқиб чиққан ва уларнинг кириш сўзини, ҳатто навбат билан Ҳамид Ғулом, Шукрулло, Эркин Воҳидов, Ойдин Ҳожиева ва Хуршид Давронга сўз беришини ҳам қайд этиб қўйган экан.

Бугун улуғ мутафаккир адибнинг 90 йиллиги муносабати билан мустақиллик даври руҳида қайта жиҳозланган Ойбек уй-музейини очар эканмиз, азиз инсон ва гўзал шоир Туроб Тўланинг ана шу нутқи матнини ҳурматли муштарийларга тақдим этиш лозим кўринади.

Камина шоир архивида сақланган бу матнни айрим қисқартиришлар билан сиз, муҳтарам муштарийлар эътиборига ҳавола этар эканман, Туроб Тўланинг Ойбекка бағишлаб турли корхоналар ва маданият ўчоқларида ўтказилган анжуманларга фақат унинг ўзига хос эҳтирос ва назокат билан раислик қилганини эслагим ва бу ажойиб сиймони катта ҳурмат билан ёд этгим келади.

Наим КАРИМОВ

ОЙБЕК ХАЗИНАСИДА

Ўзбек адабиётининг мактабини бир гуруҳ қудратли сиймолар яратдилар, бир туп порлоқ юлдузлар! Ойбек ана шу қудратли сиймолар сафида, порлоқ юлдузлар тўпида эди!

Бу хонадон адабиётимиз хонадони эди. Энди у мангу адабиётимиз хонадони бўлиб қолди!

Ойбек домла музейини бугун биз адабиётимиз, санъатимиз, маданиятимиз, илмимиз музейи янгини очгандек очамиз. Чунки, Ойбек — буюк адиб, мутафаккир олим!

Ойбек олдий халқ меҳнатини ардоқлади; Шокир ота, Ўктам, Комила, Жўра, Лайлиларнинг нафис, теран образларини яратди.

У ғоят бардошли, ғоят қунтли, ғоят заҳматкаш, серҳосил адиб эди, 20 жилддан иборат 20 мактаб қолдирди халқига. У ҳозир ҳам қаҳрамонлари билан бир сафда бирга ишламоқда, бирга яшамоқда.

Ойбек бутун борлиғи билан халқпарвар шоир, халқпарвар адиб. Ҳа! У бутун иқтидорини халқи хизматига бағишлади. Шунинг учун у халқининг катта муҳаббатига, теран меҳрига сазовар бўлди. Унинг халқига, давлатига заминига муҳаббати, садоқати бугун мана шу музейда намоён бўлди.

Ойбек зўр адиб эди. Ойбек дўстлик ва қардошликни куйлади. Ойбек қардош халқлар меҳрига содиқ қолди.

Юрдим, ошдим тепалардан,
Тошлардан, жардан...
Қандай зангин, рангдор, порлоқ,
Гўзалдир Ватан!
Чаманларнинг атри ила
Ҳавоси ювуқ.
Оққан сувми ёки инжа,
Чиройли қўшиқ!..
Маъсумгина тикилади
Сузгун бўтакўз.
Кўзларидан ситилади
Томчи-томчи сўз!..
Чўккалайман, ичаман сув,
Шимаман равоч.
Чечакларда ҳафиф уйқу,
Тошга қўйган тож...

Ўзининг ҳайратомуз асарлари билан хаёлимизда қолган катта, улуғ адабий мактаб муаллими Ойбек мана шундай куйлар эди Ватанини. У ўзбек адабиёти истиқболига мана шундай янги йўллар, янги уфқлар очиб берди, янги қаҳрамонлар, янги образлар олиб кирди.

Ойбек давр билан ҳамнафас яшади. «Қутлуғ қон» ҳам, «Навоий» ҳам, «Олтин водийдан шабадалар», «Нур қидириб», «Қуёш қораймас», «Дилбар — давр қизи», «Темирчи Жўра», «Қизлар», «Ҳамза» асарлари уни атоқли ёзувчилар сафига олиб чиқиб қўйди. Давр бизга билим доираси кенг, поэтик маданияти баланд, мутафаккир, гуманист санъаткорни, фозил муаллимни берди!

Адабиёт жараёнида Ойбек пайдо бўлганига, унинг мисралари, «Қутлуғ қон»и, «Навоий»си замонларни ларзага солганига кўп йиллар бўлди. У ҳамон ўша куч, ўша қудратда, ўшандагидек севимли ва улуғ!

Ойбек ижодининг реал илдизлари шунинг учун терандирки, у халқ тарихи, халқ курашлари томиридан сув ичади!..

Бугун биз Ойбек мероси хазинасида — адабий оромгоҳидамиз, ғурур ва фахр билан кузатмоқдамиз замондошимизнинг саҳифаларини! У келажакка, авлодларга кураш ва муҳаббат, ахлоқ ва нафосатдан дарс беради!

Туроб ТЎЛА

БОБУРНИНГ «ТИББИЙ ПАСПОРТ»И

Дружба шаҳрида янги туғилган чақалоқ Бобур Олланазаровга илк «тиббий паспорт» берилди.

Шаҳар санитария-эпидемология станцияси бош врачи, тиббиёт фанлари номзоди, олий тоифадаги шифокор Р. Отажонов таклиф этган бу ҳужжатни Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасдиқлади, республика олий аттестация комиссияси уни янгилик сифатида қайд этиб гувоҳнома берди.

«Тиббий паспорт»да фуқаронинг туғилишидан бошлаб соғлиги ҳақидаги барча маълумотлар — касалликка қарши эмлаш, қон гуруҳи ва резуси, кўзининг ўткирлиги ва бошқа тиббий хулосалар қайд этиб борилади.

«Тиббий паспорт»га эга бўлиш ҳар бир кишининг ўз соғлигини ўзи назорат қилиб боришига имкон беради. Тез тиббий ёрдам кўрсатиш, хасталикнинг олдини олишда таббиёт ходимларига енгиллик туғдиради.

Рўзимбой ҲАСАН, ЎзА мухбири.

ИСТЕЪДОДЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Битирувчи курс талабалари ва дипломли шахслар учун АҚШ университетлари аспирантурасида ўқиш имкониятлари

The 1996 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program

The US Government is pleased to announce the 1996 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program which provides grants to citizens of the NIS countries. The Program is funded and supervised by the United States Information Agency, and is administered by ACCELS, IIE, IREX, and the Soros Foundation. The Fellowship offers the opportunity to pursue one or two years of graduate study in the following fields:

communications/journalism **education administration**
library and information science **public policy**

The Fellowship will provide financial assistance to qualified individuals from the NIS countries who lack sufficient funding to enroll in graduate programs at US institutions. Fellows may have the opportunity to seek an eight to twelve-week summer internship for practical training in the field of specialization. A number of the one-year placements for the FSA Graduate Fellowship will be non-degree professional development awards designed for individuals with a minimum of three years work experience in the field they will study in the US. Depending on the type of program and field of specialization, the other FSA Graduate Fellowships may lead to a graduate degree or certificate from a US institution.

Under the terms of the grant and the laws governing the student visa required for participation in the programs, Fellows must return to their home country immediately upon completion of the program for a period of at least two years.

Competition for the Fellowship is merit-based and open to anyone who meets the specific criteria. The complete list of eligibility requirements and selection criteria are included in the applications and are available from the advising centers and representational offices listed below. Partial criteria are listed here.

- *citizen of NIS countries;*
- *lacking a source of funding for study in the US or access to another US-based training program;*
under the age of 40 at the time of application deadline (January 26, 1996);
- *hold an undergraduate degree (four or five-year program) with good academic standing by the start of the proposed academic program in the United States in summer 1996;*
- *proficient in spoken and written English at the time of application; all semifinalists will be required to take TOEFL;*
- *able to demonstrate professional aptitude and leadership potential in the field of specialization.*

Applications can be obtained from one of the advising center or representational offices listed below. Deadline for application is **January 26, 1996**. Late or incomplete applications will not be considered.

ACCELS Office:
16-A Lakhuty St.,
7th Floor, Room #716
Tashkent 700015, Uzbekistan
Tel: (3712) 56-55-47

IREX Office:
88 Khurshid St., Apt.42
Tashkent, Uzbekistan
Tel: (3712) 35-21-71

ACCELS Educational Advising Center:
80 Uzbekistan St.,
1st Floor, Room #112
Tel: (3712) 45-80-56

Samarkand Branch of ACCELS:
39 Amir Temur St.,
Samarkand, Uzbekistan
Tel: (3662) 35-67-80

Nukus Branch of ACCELS:
3 Karakalpakstan St.,
2nd Floor, Nukus
742000, Karakalpakstan
Tel: (36122) 4-28-61

Namangan Branch of ACCELS:
4 Mashrab St., 4th Floor
Room #421, 422
Namangan, Uzbekistan
Tel: (36922) 6-27-50

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК

— Нимага сен дарс қилмасдан келдинг? — сўради ўқитувчи ўқувчидан.

— Биласизми бизни уйда доим онам билан отам баҳслашишади.

— Мен сенинг онангни кўрганман, лекин отанг қандай одам?

— Мана, гап доим мана шу ҳақда боради-да.

* * *

— Қулоқ солинг, сиз ярим соатдан бери телефон гўшагини ушлаб жим турибсиз. Менга қўнғироқ қилишга ижозат этинг.

— Ҳалақит берманг! Мен хотиним билан гаплашаяпман.

* * *

Машинистка дўхтир олдига келди. Дўхтир ундан «а» ҳарфини айтишни сўради.

— Қандайини? Каттасиними ёки кичигиними?

* * *

Ота-онадан телеграмма келди: «Имтиҳонларинг қандай? Зудлик билан хабар қил?»

Жавоб: «Имтиҳонларни ажойиб топширдим, ўқитувчилар ҳайратда қолишди. Ҳатто кузда яна бир бор такрорлашни сўрашди.»

Бўш вақтингизда

БОШҚОТИРМА

БУЙИГА:

1. Товарнинг идиши билан биргаликдаги оғирлиги. 2. Одамлар орасидан узоқда, танҳоликда ўтган умр. 3. Қолип. 8. Йиртқич ҳайвон. 9. От анжоми. 11. Игна баргли дарахт. 14. Асакада ишлаб чиқариш мўлжалланган кичик габаритли машина. 15. Тошкентдаги мавзе. 16. Шифобахш ўсимлик. 22. Қариндош. 23. С. Айний повести. 25. Дўст. 27. Жийрон от. 29. Саноқ сон. 31. Ўлим маъбудаси. 33. Қонҳўр ҳашорат.

ЭНИГА:

4. АҚШнинг штатларидан бири. 5. Шимолий Америкада яшайдиган ҳайвон. 6. Она қўшиғи. 11. Мева. 13 Йўқолса топилмайди, олтинга сотилмайди. 17 Туйғу. 18. Чиройли. 20. Финляндиянинг пул бирлиги. 21. Саёҳат. 24. Ислом динининг Ўрта Осиёдаги таянчи ҳисобланган қадимий шаҳар. 26 Сув узатиш мосламаси. 28. Қора халқ. 30 Идрок. 34. Қимматбаҳо тош. 36. Муносиб. 37. Антарктидада яшайдиган ғалати қуш.

СОАТ СТРЕЛКАСИ БЎЙИЧА:

7. Ғарбий Европадаги мамлакат. 10. Тухумдан чиққан болаларини эмизиб катта қиладиган ғалати ҳайвон. 12. Нонвойнинг иш қуроли. 19. Мустақиллик мадҳиясининг муаллифи. 22. Жумҳуриятимизнинг шимолидаги вилоят. 30. Бишкек шаҳрининг илгариги номи. 32. «Қора камар» драмасининг муаллифи. 35. Фойдали қуш.

Рустам ШАРИПОВ тузган.

ДИҚҚАТ, ЯНГИЛИК!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки эркин муомаладаги валютада янги омонат турларини таклиф этади.

Валюта омонатлари Ўзбекистон Республикаси фуқаролари томонидан, шунингдек Ўзбекистон ҳудудида доимий равишда истиқомат қилувчи чет эл фуқаролари, ҳамда фуқаролик ҳуқуқига эга бўлмаган шахслар томонидан ҳам очилиши мумкин.

«Талаб қилиб олинадиган» омонатларга йилига 2 фоиз, муддати камида 1 йил бўлган «муддатли» омонатларга эса 4 фоиз миқдорида эркин муомаладаги валютада даромад тўланади.

«Талаб қилиб олинадиган» омонатга камида 200 АҚШ долларига, «муддатли» омонат очишингиз учун эса 500 АҚШ долларига тенг миқдорда эркин муомаладаги валюта қўйилса ёки нақд пулсиз ўтказилса кифоя.

Тўлиқ маълумотларни Халқ банкининг исталган муассасасидан, ёки қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин: 45-35-41, 33-51-95.

Халқ банки Сизнинг хизматингизда.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ БАНКИ.

Тадбиркорлик сабоқлари

ТЎРАҚЎРҒОН ТЕРМОСИ

Тўрақўрғон туманидаги «Наманганқишлоқмаш» акционерлик жамияти меҳнаткашлари ўзлари учун одатдан ташқари маҳсулотни ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар. Қишлоқ хўжалик техникасига эҳтиёт қисмлар тайёрлашга ихтисослашган корхона термос ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.

Ҳозир бундай маҳсулот билан ҳеч кимни ҳайратга солиб бўлмасада, тўрақўрғонликлар термосга ҳам янгилик киритишди. Гап шундаки, термосдаги суюқликнинг дастлабки ҳароратини сақлаб турадиган колба бу ерда шишадан эмас, пластмассадан тайёрланмоқда... Бу идишнинг мустаҳкамлиги ва ишончлилигини оширибгина қолмай, балки ундаги суюқ озиқ-овқатнинг узоқ вақт сақланишини ҳам таъминлайди.

Бозор иқтисодиёти талаблари корхона ишчиларини янги даромад манбаларини излаб топишга мажбур қилмоқда. Шу боис корхонада термосдан ташқари, халқ истеъмоли молларининг бошқа турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш режалаштирилмоқда.

Н. ХЎЖАЕВА, «ЎзА» мухбири.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- *Ўн икки йиллик муаммо.*
- *Ҳайрулло поччанинг бахти.*

Газета саҳифаланаётганда

ТАРОЗИ — ХУДО РОЗИ ДЕЙДИЛАР...

Излаган имкон топар, деб кўп ёзамиз, лекин Бухоро вилоят ҳокимининг кўрсатмаси билан ички ишлар ходимлари, солиқ назоратчилари ҳамкорликда Бухоро шаҳар Тўқимачилик туманидаги бозорда ўтказишган текширувдан сўнг, бунга қатъий ишондик. Бу сафар олибсотарлар ўз иш услубларини бозор муносабатларига мослаб сиҳни ҳам, кабобни ҳам куйдирмайдиган антиқа тадбир ўйлаб топишибди. Яна қандай воқеа рўй берибди, деб ҳайрон бўлманг, балки Бухоронинг бозоридаги «тадбиркор»лар хилидан бутун республикамиздаги бозорларда ҳам топилса керак.

Хўш, улар қандай «кароматт» кўрсатишди? Оддийгина. 20 га яқин олибсотарнинг айримлари ишлатаётган тарози фақат эгаси ҳисобига «адашади». Баъзилардаги палла тошлари расман 1 ёки 2 кило бўлса-да, ҳақиқатда 700 ёки 1400 грамм оғирлик босади, холос. Ҳатто, беш килолик Хитой халқ республикасида ишлаб чиқарилган қўл тарозилари ҳам ҳеч қандай қўшимча «ишлов» берилмасдан олибсотар акаларга «ёрдам» қилавераркан. Харидор эса тошга битилган вазн кўрсаткичига, тарозининг тумшуқли «ўрдаклари» бир-бирига тўғри келишига эътибор қилади, тамом. Харидор қаёқдан билсин, сих ҳам, кабоб ҳам куймаётганини.

Тўқимачилик туман «Бозор» савдо ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари Толиб Абдуллаевнинг таъкидлашича, «тадбиркор» олибсотарлардан кейинги уч-тўрт кун ичида ундан ортиқ тарози, 30-40 та палла тошлари «ўлжа» тушган.

Ҳозирча, жаҳон андозасига номувофиқ тарози ёки палла тошларидан фойдаланган олибсотарлар терговчиларга рўбарў булишибди. Тарози ва палла тошлари ҳангомасидан сўнг ички ишлар ходимлари ҳамда солиқ назоратчилари ишбилармон савдогарлар ишлатаётган метрчўплардан ҳам шубҳалана бошлашди. Тегирмон навбати билан, деб бежиз айтишмасов...

Тўлқин ЁРҚУЛОВ, «Туркистон» мухбири.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Зайниддин МАМАДАЛИЕВ

Туркистон

Таъсис этувчи: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

ТАҲРИРИЯТ: Қабулхона — 36-56-58; хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96.

Манзилимиз: 700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.

Таклиф ва фикр-мулоҳазаларингизни кутамиз.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. — 011
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

Ҳажми — 2 табоқ.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти — 21.00

1 2 3 4 5 6